

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**«Διαδικασία εξυγίανσης και ειδικής διαχείρισης των επιχειρήσεων στην
ελληνική νομοθεσία»**

ΕΛΕΝΗ ΙΩΑΝΝΑ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ

A.E.M.: 2021019014

Επιβλέπων καθηγητής: Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης

Οκτώβριος 2023

**DEPARTMENT OF PRODUCTION AND MANAGEMENT ENGINEERING
MASTER IN BUSINESS ADMINISTRATION**

MASTER'S THESIS:

**«The corporate restructuring and special management process under the Greek
legislation»**

ELENI IOANNA DERMITZAKI

R.N.: 2021019014

Professor Supervisor: Konstantinos Zopounidis

October, 2023

Στην οικογένειά μου,

Μανώλη, Ειρήνη και Εμμανουέλα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θέμα της παρούσας εργασίας αποτελεί η εξέταση των νόμων 4738/2020 και 4307/2014 αναφορικά με την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και τη διαδικασία ειδικής διαχείρισης των επιχειρήσεων αντίστοιχα. Θα γίνει μία ενδελεχής παρουσίαση των σταδίων τους και παράθεση σημαντικών δικαστικών αποφάσεων, ενώ θα πραγματοποιηθεί και συγκριτική επισκόπηση των δύο διαδικασιών.

ABSTRACT

The subject of this paper is the examination of laws 4738/2020 and 4307/2014 regarding the pre-bankruptcy consolidation process and the special management process of businesses respectively. There will be a thorough presentation of their stages and a citation of important judicial decisions, while a comparative overview of the two procedures will be carried out.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

A.E.	Ανώνυμη Εταιρεία
A.K.	Αστικός Κώδικας
α.ν.	Αναγκαστικός Νόμος
Γ.Ε.Μ.Η.	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών
εδαφ.	Εδάφιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
επ.	Επόμενα
ΕφΑθ	Εφετείο Αθηνών
κλπ.	Και λοιπά
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρΑθ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΜΠρΑμαλ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αμαλιάδας
N.	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΛΑπ	Ολομέλεια Αρείου Πάγου
ό.π.	Όπως παραπάνω
παρ.	Παράγραφος
π.δ.	Προεδρικό Διάταγμα
περ.	περίπτωση
ΠΠρΑθ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΠΠρΒερ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Βέροιας
ΠτΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
π.χ.	παραδείγματος χάριν
Σελ.	Σελίδα
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
B. Η ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ.....	9
B1. ΟΡΙΣΜΟΣ – ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	9
B2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ.....	11
B3. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	13
B4. Η ΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ Ν. 4738/2020.....	17
B4α. Οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης.....	19
B4β. Η κατάρτιση της συμφωνίας εξυγίανσης.....	21
B4γ. Προληπτικά μέτρα	26
B4δ. Το περιεχόμενο, ο τύπος και η νομική φύση της συμφωνίας εξυγίανσης.	29
B4ε. Η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης	34
Γ. Η ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	49
Γ1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	49
Γ2. ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	50
Γ3. Η ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ.....	53
Γ4. Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ	54
Γ5. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	56
Γ6. Η ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....	63
Γ7. Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ.....	64
Δ. ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....	65
Ε. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	67
ΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	69
Ζ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	71
Η. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	71

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πτωχευτικό δίκαιο, ή όπως αλλιώς ονομάζεται, το δίκαιο της αφερεγγυότητας, διαθέτει θεραπευτικό χαρακτήρα και εφαρμόζεται όταν ο χρεώστης τελεί σε δυσχερή οικονομική θέση αδυνατώντας να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του υποχρεώσεις. Η δυσχερής αυτή οικονομική θέση, που επιδεινώνεται σε περιόδους οικονομικής αστάθειας, έχει ποικίλες συνέπειες, που εκτός από οικονομικές μπορεί να είναι και ψυχολογικές, εκτός από ατομικές μπορεί να αφορούν στο σύνολο της κοινωνίας. Το πτωχευτικό δίκαιο μεταβάλλει με τις ρυθμίσεις του ένα οικονομικό πρόβλημα ανάμεσα σε δύο μέρη, ήτοι τον οφειλέτη και τον δανειστή, σε μαζικό, ανάμεσα στον οφειλέτη και όλους τους δανειστές του¹.

Για την αποφυγή της πτώχευσης, το πτωχευτικό δίκαιο πρέπει να είναι σύγχρονο, δηλαδή να προσαρμόζεται στα σύγχρονα προβλήματα και απαιτήσεις, και να έχει ως στόχο την αποφυγή κήρυξης πτώχευσης οφειλετών που δεν είναι στην πραγματικότητα αφερεγγυοί με το να ρευστοποιηθεί η περιουσία τους, αλλά να επιδιώκει να καταστεί διαχειρίσιμη η οικονομική τους δυσπραγία, παρούσα ή επαπειλούμενη².

Η συνεχιζόμενη οικονομική δυσπραγία τα τελευταία δέκα χρόνια, η οποία προκάλεσε την κήρυξη πτώχευσης ολοένα και περισσότερων επιχειρήσεων, ως συνέπεια της έλλειψης ρευστότητας που διαρκώς χειροτερεύει, ανέδειξε σε μεγάλο βαθμό τη σημαντικότητα των προπτωχευτικών διαδικασιών της εξυγίανσης και της ειδικής διαχείρισης των επιχειρήσεων, θεσμών που επιδιώκουν την αποφυγή της κήρυξης πτώχευσης των επιχειρήσεων με τη διατήρηση της εξουσίας διοίκησης και διαχείρισής των.

Θέμα της παρούσης διπλωματικής εργασίας συνιστά η εξέταση των δύο ως άνω προπτωχευτικών διαδικασιών, όπως αναλύονται στους ν. 4738/2020 και ν. 4307/2014, αλλά και σε επίπεδο διαχρονικού δικαίου, καθώς και ενδελεχής παρουσίαση των σταδίων τους. Τέλος θα πραγματοποιηθεί συγκριτική θεώρηση των διαδικασιών αυτών.

---

¹ Ε. Περάκης (2017), Πτωχευτικό Δίκαιο, 3^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 2.

² Γ. Μιχαλόπουλος (2013), Οι προπτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας του ΠτΚ, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 2.

B. Η ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ

B1. ΟΡΙΣΜΟΣ – ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Πτωχευτικού Νόμου «η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί συλλογική, προπτωχευτική διαδικασία, που αποσκοπεί στη διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης, με την επικύρωση της συμφωνίας που προβλέπεται στο παρόν κεφάλαιο, με την προϋπόθεση ότι πληρούται η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών. Η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών θεωρείται ότι πληρούται αν η συμφωνία εξυγίανσης:

α) δεν φέρει οποιονδήποτε μη συναινούντα πιστωτή ή πιστωτή του οποίου η συναίνεση συνάγεται εκ του νόμου σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρισκόταν σε περίπτωση πτώχευσης του οφειλέτη και

β) δεν έχει ως αποτέλεσμα, οποιοσδήποτε από τους μη συναινούντες πιστωτές, ο οποίος έχει κυριότητα επί πράγματος ή είναι εκδοχέας απαιτήσεων, ιδίως στο πλαίσιο χρηματοδοτικής μίσθωσης ή πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και έχει δικαίωμα να ικανοποιεί τις απαιτήσεις του κατά του οφειλέτη από τα περιουσιακά στοιχεία αυτά, να υποχρεωθεί να λάβει ποσά μικρότερα από αυτά που θα ελάμβανε ή θα λάβει ασκώντας τα συμβατικά του δικαιώματα σε σχέση με αυτά τα στοιχεία.³»

Ως εκ τούτου, πρώτο και κύριο χαρακτηριστικό της διαδικασίας εξυγίανσης είναι ο **προπτωχευτικός της χαρακτήρας**, υπό την έννοια ότι αφενός είναι μια διαδικασία που προηγείται στο χρόνο από την πτώχευση, αφετέρου στοχεύει και στην αποφυγή της, καθώς ο νομοθέτης στοχεύει να δώσει με τη διαδικασία αυτή μια ευκαιρία διάσωσης.⁴ Η διαδικασία αφορά σε επιχειρήσεις (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που είναι πτωχευτικώς ικανά, και χαρακτηρίζονται από οικονομική δυσπραγία, ωστόσο παραμένουν βιώσιμες. Σε κάθε περίπτωση, όσο πιο κοντά στην πτώχευση βρίσκεται η

---

³ Άρθρο 31 Ν 4738/2020, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁴ Λ. Κοτσίρης, Πτωχευτικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 10^η έκδοση, 2017, σελ. 608.

επιχείρηση, τόσο δυσκολότερο είναι να εξυγιανθεί⁵. Όμως, η επικύρωση της εξυγιαντικής συμφωνίας μπορεί να λάβει χώρα ακόμα και αν παύσουν οι πληρωμές του χρεώστη, καθώς και στο απώτατο αυτό χρονικό σημείο δίνεται προτεραιότητα στη διαδικασία εξυγίανσης, εφόσον βέβαια υπάρχει η δυνατότητα ικανοποίησης των πιστωτών με αυτή⁶.

Η διαδικασία της εξυγίανσης έχει επίσης **συλλογικό χαρακτήρα**, δηλαδή είναι κατανεμημένη σε στάδια, προβλεπόμενη στο νόμο και εφαρμοζόμενη όταν ο έχων πτωχευτική ικανότητα οφειλέτης αδυνατεί να πληρώσει τα χρέη του, και στοχεύει στο να ικανοποιηθούν μαζικά οι πιστωτές του⁷.

Περαιτέρω, η διαδικασία εξυγίανσης έχει **καθολικό χαρακτήρα**, δηλαδή, εφόσον επικυρωθεί είναι δεσμευτική για όλους τους πιστωτές, οι αξιώσεις των οποίων αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης αυτής, ακόμα και αυτούς που δεν συμβλήθηκαν. Πρόκειται δηλαδή για μία δέσμευση των πιστωτών με ισχύ έναντι όλων τους, που συνιστά και ένα από τα βασικά διαφοροποιητικά στοιχεία της εξυγιαντικής διαδικασίας από την προκάτοχό της διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία δεν τύγχανε εφαρμογής στους πιστωτές που δεν συμβλήθηκαν, ούτε συναίνεσαν σε αυτήν. Η καθολικότητα της διαδικασίας εξυγίανσης τέθηκε από το νομοθέτη στα πλαίσια αντιμετώπισης του «collective action problem», που αναφέρεται στην έλλειψη της πρωτοβουλίας του μεμονωμένου πιστωτή να εκκινήσει τη διαδικασία ρύθμισης των απαιτήσεών του κατά του οφειλέτη, για να αποφύγει να επιβαρυνθεί μόνος αυτός το κόστος της διαδικασίας, και όχι με τους λοιπούς πιστωτές. Η καθολικότητα της δέσμευσης λειτουργεί οπότε εξαναγκαστικά για τη συμμετοχή των πιστωτών στη διαδικασία⁸.

Τέλος, η διαδικασία εξυγίανσης έχει **δυνητικό χαρακτήρα**, υπό την έννοια ότι η προσφυγή σε αυτήν δεν είναι εκ του νόμου υποχρεωτική, αλλά επαφίεται στη βούληση, είτε του χρεώστη, είτε και κατά περιπτώσεις των δανειστών του⁹.

---

⁵ Χρ. Χριστοπούλου – Καραφλού, Η σημερινή φυσιογνωμία της διαδικασίας εξυγίανσης – Η κυριαρχία του pre – pack, Οι πρόσφατες εξελίξεις του Πτωχευτικού Δικαίου, 27^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Καρπενήσι, 20,21,22 Δεκεμβρίου 2017, σελ. 216.

⁶ Χρ. Χριστοπούλου – Καραφλού, ό.π., σελ. 6.

⁷ Χρ. Χριστοπούλου – Καραφλού, ό.π., σελ. 6.

⁸ Χρ. Χριστοπούλου – Καραφλού, ό.π., σελ. 7-8.

⁹ Χρ. Χριστοπούλου – Καραφλού, ό.π., σελ. 9-10.

B2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ

Το δίκαιο της εξυγίανσης έχει πολυετή παρουσία στην ελληνική νομοθεσία, είτε με διοικητική, είτε με δικαστική μορφή¹⁰. Το δίκαιο της εξυγίανσης διήνυσε πληθώρα σταδίων στην ελληνική νομοθεσία μέχρι την θέσπιση του πτωχευτικού κώδικα το 2007, τα οποία χαρακτηρίζονται από ανομοιογένεια και διαλαμβάνουν συγκυριακό κι επιλεκτικό χαρακτήρα, καθώς εφαρμόστηκαν για τη διάσωση επιχειρήσεων που πλήττονταν οικονομικά, και διαρκούσαν όσο κρατούσε η εκάστοτε οικονομική κρίση, χωρίς να δημιουργείται μια σύγχρονη προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης¹¹. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα νομοθετήματα:

Τα άρθρα 600-624 του Εμπορικού Νόμου προέβλεπαν τον **πτωχευτικό συμβιβασμό**, που εισήχθη ως ρύθμιση από τη Γαλλία και ήταν σε ισχύ μέχρι να θεσπισθεί ο πτωχευτικός κώδικας. Αξίζει να αναφερθεί ότι για να εφαρμοστούν οι διατάξεις του πτωχευτικού συμβιβασμού ήταν η επιχείρηση να έχει υπαχθεί σε καθεστώς πτώχευσης. Στη συνέχεια, με το Ν. ΒΡΜΑ/06.02.1893 εντάχθηκε στην ελληνική νομοθεσία ο θεσμός του **προληπτικού συμβιβασμού**, που χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα ενεργοποίησής του πριν την πτώχευση του οφειλέτη. Αίτηση για την υπαγωγή στο θεσμό του προληπτικού συμβιβασμού είχε μόνο ο καλόπιστος έμπορος, εκείνος δηλαδή που δεν είχε επιφέρει δόλια και σκόπιμα την στενότητά του σε οικονομικό επίπεδο.

Η υποβολή της αίτησης γινόταν δικαστικά, και πραγματοποιείτο ορισμός εισηγητή δικαστή από το δικαστήριο, αλλά και προσωρινής αναστολής των διώξεων του οφειλέτη από τους πιστωτές του. Ο εισηγητής δικαστής είχε τη δυνατότητα να αιτηθεί τη βοήθεια ενός ή πλειόνων εμπειρογνομόνων για να εκτιμήσουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Η δικαστική απόφαση μπορεί να όριζε είτε την επίτευξη συμφωνίας με περιεχόμενο την ελάττωση των απαιτήσεων ή την δόση προθεσμίας για να ικανοποιηθούν οι υποχρεώσεις του οφειλέτη, η οποία ήταν υποχρεωτικό να γίνει

---

¹⁰ Χρ. Χριστοπούλου, (2017), Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 16-17.

¹¹ Γ. Μιχαλόπουλος, (2013), Προπτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας του ΠτΚ, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 23.

αποδεκτή από την πλειονότητα των δανειστών και να επικυρωθεί δικαστικά για να είναι υποχρεωτική, είτε να εκποιηθεί, ολικώς ή μερικώς, η πτωχευτική περιουσία και να διανεμηθεί το προϊόν αυτής για να ικανοποιηθούν οι πιστωτές¹².

Αν και ο θεσμός αυτός εφαρμόστηκε για χρονικό διάστημα περίπου δύο ετών, κρίθηκε ως καταχρηστική η εφαρμογή του, καθώς οι οφειλέτες επεδίωκαν μεγάλη μείωση των απαιτήσεων του προβάλλοντας εκβιαστικά τον κίνδυνο πτώχευσής τους.

Περαιτέρω, με το νόμο 1386/1983, εισήχθη μία διοικητική διαδικασία για την ανόρθωση επιχειρήσεων με οικονομικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα, για να υπαχθούν οι επιχειρήσεις σε αυτή, έπρεπε πρώτα να εκδοθεί απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από γνωμοδότηση ειδικής επιτροπής¹³. Περιεχόμενο της υπουργικής απόφασης αυτής μπορεί να ήταν είτε να αναλάβει τη διοίκηση ο νεοσύστατος για το σκοπό αυτό Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΟΑΕ), είτε να ρυθμιστούν οι υποχρεώσεις της επιχείρησης για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά της, ή να αναδιαρθρωθούν οι υποχρεώσεις της ή να αυξηθεί το κεφάλαιο της επιχείρησης με νέες εισφορές.

Το ν. 1386/1983 αντικατέστησε ο νόμος 1892/1990 με το θεσμό του «προληπτικού προπτωχευτικού συμβιβασμού». Ο θεσμός αυτός παρείχε την ευκαιρία σε επιχειρήσεις που ήταν οικονομικά αδύναμες, είχαν παύσει τις πληρωμές τους, είχαν διακόψει τη λειτουργία τους, ή τελούσαν σε πτώχευση, ή είχαν οφειλές στο πενταπλάσιο από το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου και των αποθεματικών, να προβούν σε ρύθμιση των χρεών τους, με τη σύναψη συμφωνίας των δανειστών που αντιπροσωπεύουν το 60% των απαιτήσεων συνολικά, εκ του οποίου το 40% έπρεπε να είναι εμπραγμάτως ασφαλισμένες. Η συμφωνία αυτή ρύθμισης ή περιορισμού των χρεών υποβαλλόταν προς επικύρωση στο εφετείο της έδρας της επιχείρησης¹⁴, είναι δε χαρακτηριστική η δεσμευτικότητά της για όλους τους δανειστές, συμβληθέντες ή όχι. Αργότερα προστέθηκε το άρθρο 45 στο ν. 1892/1990 που έδωσε τη δυνατότητα ορισμού επιτρόπου – μεσολαβητή δικαστικά, κατόπιν αιτήσεως της πλειονότητας των

---

¹² Γ. Μιχαλόπουλος, (2013), Προπτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας του ΠτΚ, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 16.

¹³ Χρ. Χριστοπούλου, ό.π., σελ. 17.

¹⁴ Αλ. Ρόκας (2014), Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 61.

δανειστών, με ρόλο μεσολαβητή μεταξύ της επιχείρησης που οφείλει και των δανειστών της.

Και αυτή η εξυγιαντική διαδικασία βρέθηκε στο στόχαστρο θεωρίας και νομολογίας, καθώς επικρίθηκε για το ότι δεν ήταν διαφανής, δεν ήταν συλλογική και δεν είχε εξυγιαντικό στόχο¹⁵. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι πολλάκις περιορίζονταν υπέρμετρα, ή ακόμα και μηδενίζονταν οι απαιτήσεις των πιστωτών¹⁶. Προβληματική επίσης ήταν η εξαίρεση των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης από τη ρύθμιση, καθώς η συμφωνία είχε ισχύ μόνο αν καλύπτονταν εξ ολοκλήρου οι οφειλόμενες προς αυτούς εισφορές¹⁷.

Β3. Η ΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Με την ψήφιση του νόμου υπ' αριθμόν 3588/2007 (Πτωχευτικός Κώδικας), ο οποίος κατήγγησε τόσο τον Εμπορικό Νόμο, όσο και τις προγενέστερες εξυγιαντικές ρυθμίσεις των νόμων 1386/1983 και 1892/1990, εισήχθη στην ελληνική νομοθεσία η διαδικασία συνδιαλλαγής, που βασίστηκε στο γαλλικό θεσμό της *procedure de conciliation*. Σκοπός της διαδικασίας συνδιαλλαγής ήταν να ικανοποιηθούν οι πιστωτές του οφειλέτη που υπάγεται σε αυτήν, να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας, να προαχθεί ο τοπικός κοινωνικοοικονομικός χώρος που δραστηριοποιείτο η επιχείρηση και η εθνική οικονομία¹⁸.

Για να υπαχθεί η οφειλέτρια επιχείρηση στην διαδικασία συνδιαλλαγής έπρεπε να υποβάλλει σχετική αίτηση στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο, εφόσον πιθανολογούσε το βάσιμο της αίτησης και το σκοπό της διαδικασίας, διέτασσε την εκκίνησή της και να οριστεί μεσολαβητής. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι προϋπόθεση για να υπαχθεί στην εξυγιαντική διαδικασία ο οφειλέτης ήταν η δυσπραγία του σε οικονομικό επίπεδο, παρούσα ή πιθανολογούμενη, όχι όμως η παύση πληρωμών αυτού.

---

¹⁵ Δ. Αυγητίδης, Εξυγίανση Επιχειρήσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ. 44.

¹⁶ Πρβλ. ΕφΑθ 6093/1994, ΕΕμΠΔ 1996, σελ. 392 επ., όπου γίνεται λόγος για διαγραφή χρεών σε ποσοστό 98%, αλλά και ΕφΑθ 7602/2004, ΔΕΕ 2005, σελ. 178 επ., όπου γίνεται λόγος για διαγραφή χρεών σε ποσοστό 95% και καταβολή του υπολοίπου 5% σε δέκα άτοκες ετήσιες δόσεις.

¹⁷ Πρβλ. ΟΛΑΠ 1/2000, ΔΕΕ 2000, σελ. 408.

¹⁸ Πρβλ. ΜΠρΑμλ 57/2014, ΕλλΔνη 2015, σελ. 536, ΠΠρΑθ 861/2011, ΕΕμΠΔ 2011, σελ. 689 επ.

Ο μεσολαβητής ήταν ένας εμπειρογνώμονας που στόχο είχε να συνδράμει ώστε να συναφθεί συμφωνία συνδιαλλαγής ανάμεσα στον χρεώστη και την πλειοψηφία των δανειστών του, όσον αφορά στις απαιτήσεις. Εάν η μεσολάβηση είχε θετική έκβαση, τότε υπέβαλλαν τη συμφωνία για να επικυρωθεί από το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο. Το τελευταίο όμως μπορούσε να μην επικυρώσει τη συμφωνία, αν είχαν παυθεί οι πληρωμές του χρεώστη, ή αν δεν εξασφαλιζόταν πόσο θα διαρκεί η δραστηριότητα της επιχείρησης, κατά τα προβλεπόμενα στη συμφωνία, αν τα συμφέροντα των μη συμβληθέντων δανειστών θίγονταν από τη συμφωνία ή αν η συμφωνία είχε διάρκεια μεγαλύτερη των δύο ετών από την επικύρωση¹⁹. Εάν δεν υπήρχε συμφωνία, το δικαστήριο έπρεπε να ενημερωθεί σχετικά από το μεσολαβητή, οπότε και έληγε η διαδικασία.

Βασικά χαρακτηριστικά της διαδικασίας συνδιαλλαγής ήταν η δεσμευτικότητά της μόνο για τους συμβληθέντες στη συμφωνία πιστωτές, καθώς και η δυνατότητα αναστολής των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης και των ασφαλιστικών μέτρων αυτοδικαίως, με την επικύρωση της συμφωνίας. Ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά αποτέλεσαν την αιτία επικρίσεως της διαδικασίας, καθώς η ρύθμιση αυτή τελικά υπήρξε η αφορμή να προσφεύγουν καταχρηστικά στη διαδικασία συνδιαλλαγής, αφού στην πράξη πολλές επιχειρήσεις κατέφυγαν σε αυτή, όχι με σκοπό την εξυγίανσή τους, αλλά για να ανασταλούν οι ατομικές διώξεις των δανειστών τους²⁰.

Με την πάροδο τεσσάρων ετών σε ισχύ, επήλθε αντικατάσταση της διαδικασίας συνδιαλλαγής από τη σημερινή εξυγιαντική διαδικασία του νόμου 4013/2011 και των επακόλουθων αυτού τροποποιήσεων, η οποία επανέφερε σε παραλλαγή και βελτίωση τις βασικές διατάξεις των άρθρων 44επ. του ν. 1892/1990²¹. Τα βασικά χαρακτηριστικά της εξυγιαντικής αυτής διαδικασίας ήταν τα ακόλουθα:

α) η συμφωνία εξυγίανσης είχε καθολικό δεσμευτικό χαρακτήρα, δηλαδή δέσμευε και τους μη συμβληθέντες πιστωτές,

---

¹⁹ Γ. Σωτηρόπουλος, «Ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», ΧρΙΔ 2008, σελ. 289, 297-298.

²⁰ Ν. Ρόκας, Μεταρρυθμιστικές τάσεις στο πτωχευτικό δίκαιο ενόψει και της οικονομικής κρίσης, ΕΕμπΔ 2010, σελ. 269, 281-282.

²¹ Σπ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο και Δίκαιο ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Η' έκδοση, 2019, εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 74.

β) η υπαγωγή στη διαδικασία εξυγίανσης ήταν δυνατή και για επιχειρήσεις υπό παύση πληρωμών, και

γ) η εμπιστευτική σύναψη της συμφωνίας ανάμεσα στον χρεώστη και τους δανειστές και η επιτόπου κατάθεσή της για να εγκριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, ήτοι το λεγόμενο prepackaged plan.

Και η διαδικασία αυτή εκκινεί με την υποβολή σχετικής αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο, που, εφόσον γίνει δεκτή, ορίζεται με τη δικαστική απόφαση το επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα για να συναφθεί η συμφωνία εξυγίανσης, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο των τεσσάρων μηνών, ενώ επιτρέπεται να λάβει παράταση για έναν επιπλέον μήνα. Μπορεί να οριστεί επίσης ο μεσολαβητής που θα αναλάβει τις διαπραγματεύσεις. Η συμφωνία εξυγίανσης πρέπει να υπογραφεί από την πλειονότητα του 60% του συνόλου των απαιτήσεων, εκ του οποίου ποσοστό 40% είναι υποχρεωτικό να έχουν εξασφαλισθεί με εμπράγματο βάρος πιστωτών. Αφού υπογραφεί η συμφωνία, θα υποβληθεί αίτηση επικύρωσης στο δικαστήριο, το οποίο μπορεί, είτε να προχωρήσει σε επικύρωση της συμφωνίας, είτε σε απόρριψη αυτής, είτε σε ορισμό προθεσμίας για να προσκομιστούν περισσότερα έγγραφα, είτε να τροποποιηθεί η συμφωνία. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας επέρχεται, είτε με το να εκδώσει το δικαστήριο απόφαση που επικυρώνει τη συμφωνία, είτε με το να απορρίψει την αίτηση, είτε με το να παρέλθει άπρακτο χρονικό διάστημα για τη σύναψη συμφωνίας, είτε με το να ανακληθεί η απόφαση που επικυρώνει τη συμφωνία²².

Μετά από επτά μήνες ισχύος τροποποιήθηκε για πρώτη φορά με το ν. 4072/2012 που εισήγαγε βελτιώσεις ώστε να επιτυγχάνεται ταχύτερα η διαδικασία της εξυγίανσης, χωρίς καθυστερήσεις που επιβαρύνουν τους δανειστές, αλλά και η δυνατότητα χορήγησης και παράτασης προληπτικών μέτρων υπέρ των δανειστών και των εργαζομένων αποφεύγοντας την καταχρηστική εφαρμογή τους²³.

Στη συνέχεια, η εξυγιαντική διαδικασία τροποποιήθηκε με το ν. 4336/2015, με τον οποίο κυρώθηκε το 3^ο Μνημόνιο, ο οποίος ήταν αποτέλεσμα της από 12.03.2014 σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά την οποία στόχος έπρεπε να είναι να

---

²² Δ. Αυγητίδης, Εξυγίανση επιχειρήσεων, Νομική Βιβλιοθήκη (2011), σελ. 226.

²³ Αιτιολογική Έκθεση ν. 4072/2012, άρθρο 235, σελ. 57.

αποτραπεί η αφερεγγυότητα και να παρασχεθεί δεύτερη ευκαιρία σε οικονομικά δυσπραγείς επιχειρήσεις²⁴. Πιο συγκεκριμένα, με το ν. 4336/2015, επεκτάθηκαν τα χορηγούμενα με τα προληπτικά μέτρα του άρθρου 103 μέχρι και 12 μήνες, καθώς και η αναστολή των ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης μέτρων αυτοδικαίως, που λαμβάνει χώρα όταν κατατίθεται η αίτηση για να επικυρωθεί η εξυγιαντική συμφωνία στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο. Ρυθμίστηκε επίσης δυνατότητα να επικυρωθεί η εξυγιαντική συμφωνία χωρίς τη μεσολάβηση εμπειρογνώμονα αναφορικά με το αν η επιχείρηση είναι βιώσιμη, η κρίση που ανατέθηκε πλέον στους ίδιους τους πιστωτές. Για το λόγο αυτό ο νόμος εισήγαγε ορισμένες προϋποθέσεις μέσω των οποίων διασφαλίζεται η γνώση των δανειστών περί των ρυθμίσεων της συμφωνίας και για το επιχειρηματικό σχέδιο που τη συνοδεύει²⁵.

Τα κακώς κείμενα της εξυγιαντικής νομοθεσίας συνολικά, από το έτος 2011 μέχρι και το 2015 επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστούν με τη θέσπιση του νόμου 4446/2016, ο οποίος αναμόρφωσε ριζικά τη διαδικασία εξυγίανσης. Τρεις είναι οι βασικοί άξονες που διέπουν την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, ήτοι α) να παρασχεθεί η δυνατότητα να επαναδραστηριοποιηθεί ο επιχειρηματίας που στάθηκε άτυχος, β) να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και να μειωθούν οι προθεσμίες, και γ) να ενισχυθεί η λειτουργία της εξυγίανσης για τις επιχειρήσεις που είναι βιώσιμες²⁶.

Η μεγαλύτερη βεληνεκούς τροποποίηση της εξυγιαντικής νομοθεσίας που επέφερε ο ν. 4446/2016 ήταν η διατήρηση ως τρόπου ανοίγματος διαδικασίας εξυγίανσης μιας επιχείρησης μόνο της κατόπιν εξώδικων διαπραγματεύσεων της επιχείρησης με τους δανειστές σύναψης της εξυγιαντικής συμφωνίας και της απευθείας υποβολής της ως «pre – packaged plan» στο δικαστήριο για να επικυρωθεί μαζί με την αίτηση για να εκκινήσει η διαδικασία εξυγίανσης. Αντίθετα, καταργήθηκαν οι μέχρι τότε δύο τρόποι ανοίγματος της διαδικασίας, ήτοι η με την κατάθεση της αίτησης να ανοιχθεί η διαδικασία διεξαγωγής εσωτερικών διαπραγματεύσεων, με ή άνευ μεσολαβητή, είτε με τη σύγκληση των πιστωτών σε συνέλευση, είτε όχι. Γενικά, έλαβε χώρα και κατάργηση του θεσμού του μεσολαβητή ως οργάνου της εξυγιαντικής διαδικασίας. Η κατάργηση αυτή στόχευε στον περιορισμό της ανάμειξης του δικαστηρίου στη διαδικασία, με

---

²⁴ Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 12.03.2014, Εισαγωγή, παρ. 1.

²⁵ Δ. Αυγητίδης (2011), Εξυγίανση Επιχειρήσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 228 επ.

²⁶ Αιτιολογική Έκθεση ν. 4446/2016, Μέρος Πρώτο, υπό Α'.

απώτερο στόχο την επίσπευση της διαδικασίας, αλλά και την πάταξη των καταχρηστικών αιτήσεων, αφού δεν ήταν πάμπολλες οι φορές που, με τις αναβολές και ματαιώσεις της συζήτησης της αίτησης εκκίνησης της διαδικασίας, μαζί με τις συνεχείς αιτήσεις για προληπτικά μέτρα, οι επιχειρήσεις κατάφεραν να παραμείνουν στάσιμες για μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ συνήθως οι αιτήσεις τους δεν κατέληγαν σε συμφωνία εξυγίανσης²⁷.

Περαιτέρω, ο ν. 4446/2016 έδωσε τη δυνατότητα στους πιστωτές να εκκινήσουν τη διαδικασία εξυγίανσης με το να υποβάλλουν την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, εκτός από την ίδια την επιχείρηση. Προϋποτίθεται όμως σε αυτή την περίπτωση ότι η τελευταία βρίσκεται σε παύση πληρωμών. Η χορήγηση προληπτικών μέτρων από το δικαστήριο γίνεται πλέον άπαξ, πριν να κατατεθεί η αίτηση επικύρωσης και με διάρκεια που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων μηνών. Προβλέφθηκε ακόμα η δυνατότητα ορισμού ειδικού εντολοδόχου από το δικαστήριο, ο οποίος θα παρίσταται στη γενική συνέλευση της επιχείρησης με την υποκατάσταση της ψήφου μελών ή μετόχων της, με θέμα τη λήψη μέτρων για την υλοποίηση της συμφωνίας εξυγίανσης. Επιπλέον, προβλέφθηκε η τροποποίηση άπαξ της συμφωνίας εξυγίανσης, με νεότερη συμφωνία των συμβληθέντων στην αρχική μερών, με αντικείμενο την αναπροσαρμογή του τρόπου και χρόνου αποπληρωμής των χρεών, ενώ θεσπίστηκε και η δυνατότητα ακύρωσης της εξυγιαντικής συμφωνίας.

B4. Η ΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ Ν. 4738/2020

Δυνάμει του νέου κώδικα διευθέτησης οφειλών Ν.4738/2020 (ΦΕΚ 207^{Α'}/27.10.2020) «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις», τροποποιήθηκε το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο αντιμετωπίζεται η οικονομική αδυναμία να ικανοποιηθούν συλλογικά οι δανειστές και να απαλλαγεί από οφειλές κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, αλλά και οι ειδικές διαδικασίες με τις οποίες προλαμβάνεται και αντιμετωπίζεται η αδυναμία αυτή. Ο νέος κώδικας διευθέτησης οφειλών εναρμονίζεται με τις διατάξεις της Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1023/2019 «περί πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση, την απαλλαγή από τα

---

²⁷ Ευ. Περάκης (2017), Πτωχευτικό Δίκαιο, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 56.

χρέη και τις ανικανότητες ή την έκπτωση οφειλετών, καθώς και περί μέτρων βελτίωσης των διαδικασιών αυτών και για την τροποποίηση της Οδηγίας ΕΕ 2017/1132».

Δυνάμει του νέου κώδικα διευθέτησης οφειλών επήλθε ενσωμάτωση όλων των διαδικασιών που είχαν ως στόχο είτε να προληφθεί είτε να αντιμετωπισθεί η αφερεγγυότητα. Κυριότερα χαρακτηριστικά του είναι ότι απλοποιούνται οι διαδικασίες ώστε να επιταχυνθούν, και ότι ψηφιοποιούνται μέσω της δημιουργίας ηλεκτρονικού Μητρώου Αφερεγγυότητας στο οποίο, ως μέσο επικοινωνίας των πτωχευτικών οργάνων και των δανειστών, θα πραγματοποιείται δημοσίευση όλων αποφάσεων. Τέλος, καθιερώνει ένα ενιαίο πλαίσιο για τη συνολική αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και την παροχή της ευκαιρίας στις επιχειρήσεις να επαναφερθούν σε καθεστώς βιώσιμο, με την κατάργηση όλων των προηγούμενων σχετικών διατάξεων, με στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Η προπτωχευτική διαδικασία της εξυγίανσης προβλέπεται στα άρθρα 31 – 64 του κεφαλαίου Β΄ του ν. 4738/2020. Σύμφωνα με το άρθρο 31 του εν λόγω νόμου, το οποίο δίνει και τον ορισμό του, η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί συλλογική προπτωχευτική διαδικασία που αποσκοπεί στη διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, εφόσον τηρείται η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των δανειστών. Η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των δανειστών λογίζεται τηρούμενη, αν ουδείς από τους δανειστές που δεν συναίνεσαν, δεν υπεισέλθει, δυνάμει της εξυγιαντικής συμφωνίας, σε χειρότερη θέση από τη θέση στην οποία θα βρισκόταν σε περίπτωση που πτώχευε ο χρεώστης²⁸.

Οι εξώδικες και δικαστικές ενέργειες συνολικά, που είναι προηγούμενες χρονικά από την πτώχευση μπορούν να τύχουν εφαρμογής για ένα χρεωστή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που δραστηριοποιείται επιχειρηματικά στην Ελλάδα, είναι πτωχευτικά ικανός, και τα κύρια συμφέροντά του βρίσκονται στον ελληνικό χώρο, εφόσον αδυνατεί να ικανοποιήσει τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές του υποχρεώσεις, στο παρόν ή όταν αυτή η κατάσταση επαπειλείται, ή όταν απλώς πιθανολογείται ότι είναι αφερεγγυός, οπότε μπορεί να καταρτιστεί συμφωνία με την προβλεπόμενη στο νόμο πλειοψηφία των δανειστών του, με την προϋπόθεση της επικύρωσής της δικαστικά, και

---

²⁸ Άρθρο 31, ό.π.

να αποφευχθεί η πτώχευσή του, με την ταυτόχρονη συλλογική ικανοποίηση πιστωτών που δεν συναίνεσαν²⁹. Η εξυγιαντική συμφωνία δύναται να συναφθεί, δυνάμει του άρθρου 34 του Ν. 4738/2020, και μόνο από τους δανειστές, χωρίς να συμπράξει ο χρεωστής, όταν έχει επέλθει γι αυτόν παύση πληρωμών.

Ο σκοπός της εξυγίανσης της επιχείρησης αναφέρεται στο νόμο περιγραφικά (διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση, και ανόρθωση) σηματοδοτώντας ότι η συμφωνία μπορεί να διαμορφωθεί ελεύθερα, για να διασωθεί αυτή, χωρίς να απασχολεί το υποκείμενο που εκκινεί τη διαδικασία, αν είναι οι δανειστές ή ο χρεωστής, και ο τρόπος που αυτή διεξάγεται³⁰, τηρούμενης φυσικά της αρχής της μη χειροτέρευσης της θέσης των μη συμβληθέντων στη συμφωνία εξυγίανσης δανειστών. Άρα οι μη συμβληθέντες στη συμφωνία δανειστές δεν επιτρέπεται να οδηγούνται σε χειρότερη θέση που συνίσταται στη μειωμένη ικανοποίηση των απαιτήσεών τους σε σχέση με αυτή που θα επετύγχαναν σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης, με τη ρευστοποίηση και διανομή του προϊόντος ρευστοποίησης στους δανειστές. Σημειωτέον πως η αρχή της μη χειροτέρευσης αφορά, ως προελέχθη, τους μη συμβληθέντες στη συμφωνία εξυγίανσης πιστωτές, καθώς οι λοιποί αποδέχονται τους προβλεπόμενους σε αυτήν όρους.

B4α. Οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης

Πρώτη και κύρια προϋπόθεση που φυσικό ή νομικό πρόσωπο υπάγεται στην εξυγιαντική διαδικασία, είναι να διαθέτει πτωχευτική ικανότητα, δηλαδή να μπορεί να υπαχθεί στη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης που προβλέπει το πτωχευτικό δίκαιο, όταν έχει παύσει τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές του υποχρεώσεις, κι εφόσον εκδοθεί σχετική δικαστική απόφαση κηρύσσουσα την πτώχευση. Κατά το άρθρο 32 και 76 του Ν. 4738/2020, πτωχευτικά ικανά είναι τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό. Επίσης, δυνάμει προεδρικού διατάγματος, πτωχευτικά ικανά μπορούν να είναι και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τα μη επιδιώκοντα οικονομικό σκοπό, αλλά ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Σύμφωνα δε με την Οδηγία 1023/2019, υποκείμενα της εξυγιαντικής διαδικασίας δεν μπορούν να είναι τα

---

²⁹ Σπ. Ψυχομάνης (2021), Πτωχευτικό Δίκαιο, (Με βάση το Ν. 4738/2020), 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 104.

³⁰ Σπ. Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 106.

δημοσίου δικαίου νομικά πρόσωπα, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι δημόσιοι οργανισμοί, καθώς γι αυτούς τους οφειλέτες υπάρχει ειδικό νομικό πλαίσιο.

Έτερη προϋπόθεση για την ένταξη στην εξυγιαντική διαδικασία είναι, κατά το άρθρο 32 και 78 του Ν. 4738/2020, ο χρεώστης να διατηρεί το κέντρο των βασικών συμφερόντων του στην Ελλάδα, ή, αν πρόκειται για χρεώστη – φυσικό πρόσωπο άνευ εμπορικής ιδιότητας, την κύρια κατοικία του στην Ελλάδα, η οποία θα αποδεικνύεται από την τελευταία δήλωση φορολογίας του πριν κατατεθεί αίτηση πτώχευσης. Το κέντρο των κύριων συμφερόντων, συνίσταται στον τόπο όπου ασκείται από τον χρεωστή συνήθως η διοίκηση των συμφερόντων του και επομένως αναγνωρίζεται από τρίτα πρόσωπα. Για τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος της έδρας που ορίζεται στο καταστατικό τους, άρα δύνανται να υπαχθούν στη διαδικασία εξυγίανσης τα νομικά πρόσωπα των οποίων η πραγματική ή/και καταστατική έδρα βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση, το κέντρο των κύριων συμφερόντων, των φυσικών αλλά και των νομικών προσώπων, πρέπει να είναι αντιληπτό και προφανές από τους πιστωτές τους.

Στη συνέχεια, δυνάμει του άρθρου 32 του Ν. 4738/2020, προϋπόθεση για την υπαγωγή του οφειλέτη στη διαδικασία εξυγίανσης, είναι αυτός να αδυνατεί να ικανοποιήσει τις χρηματικές του υποχρεώσεις που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, και αυτή η κατάσταση να αφορά στο παρόν ή να απειλείται, κατά τρόπο γενικό, ή να υπάρχει απλή πιθανότητα αφερεγγυότητάς του και όχι παρούσα αδυναμία εκπλήρωσης. Παρούσα είναι η αδυναμία που βεβαιώνεται και διαπιστώνεται όταν ο χρεώστης αδυνατεί να εκπληρώσει τις ήδη ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του³¹. Επιπλέον, κατά το νόμο, η αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων οφειλών θα πρέπει να έχει επέλθει κατά τρόπο γενικό, δηλαδή θα πρέπει να αφορά είτε το σύνολο των υποχρεώσεών του ή ένα μεγάλο τμήμα αυτών, αρκεί αυτή να αποδεικνύει ότι η εμπορική πίστη του οφειλέτη κλονίστηκε και ότι υφίσταται αδυναμία εκ μέρους του συνέχισης της δραστηριότητάς του³².

---

³¹ Σπ. Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 79.

³² Α. Παϊζης, «Η πιθανότητα αφερεγγυότητας» ως προϋπόθεση υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης – Μια πρώτη ερμηνευτική προσέγγιση, ΔΕΕ 2016, σελ. 8 επ.

Από την άλλη μεριά, η επαπειλούμενη αδυναμία αποτελεί ένα στάδιο χρονικά προηγούμενο της παρούσας αδυναμίας εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Πρόκειται για την πρόβλεψη ότι οι οφειλές του χρεώστη δεν θα αποπληρωθούν στο μέλλον, όταν γίνουν ληξιπρόθεσμες, λόγω της οικονομικής του στενότητας³³.

Ως προς την πιθανότητα αφερεγγυότητας, η προϋπόθεση αυτή εισήχθη με το ν. 4336/2015 για να διευρύνει το εφαρμοστικό πεδίο της προπρωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης, αποσυνδεδεμένη πλήρως από τις έννοιες της παρούσας ή επαπειλούμενης αδυναμίας εκπλήρωσης των χρηματικών υποχρεώσεων που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, καθώς πρόκειται για το στάδιο εκείνο κατά το οποίο ο χρεώστης είναι απλώς πιθανό να κωλύεται να εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Το δικαστήριο λοιπόν απλά πιθανολογεί ότι ο χρεώστης δεν θα δύναται να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις του μελλοντικά, χωρίς να είναι απαιτούμενος ο σχηματισμός πλήρους δικανικής πεποιθήσεως γι αυτό³⁴. Πρέπει όμως το δικαστήριο να διαπιστώνει ότι αν υπαχθεί η επιχείρηση σε εξυγιαντικό καθεστώς θα αρθεί αυτή η πιθανότητα αφερεγγυότητας. Θα μπορούσε για παράδειγμα μία καταδικαστική απόφαση λόγω μη καταβολής χρεών στο Δημόσιο να συνεπάγεται την πιθανολόγηση της αφερεγγυότητας.

Τελευταία προϋπόθεση για να υπαχθεί στην εξυγιαντική διαδικασία, η οποία προκύπτει έμμεσα από τη διάταξη του άρθρου 54 παρ.3 του Ν. 4738/2020, ως προϋπόθεση για την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης είναι η βιωσιμότητα της οφειλέτριας επιχείρησης. Πρόκειται για αυτονόητη προϋπόθεση, αφού το να διασωθεί η επιχείρηση αποτελεί σκοπό του θεσμού της εξυγίανσης. Άρα εξυπακούεται η υπαγωγή στη διαδικασία επιχειρήσεων με δυνατότητα απρόσκοπτης λειτουργίας στο μέλλον. Αποκλείεται δηλαδή να υπαχθούν στη διαδικασία επιχειρήσεις, των οποίων τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν χάσει διά παντός την ανταγωνιστικότητα των και είναι αδύνατη η μακροπρόθεσμη εξυγίανσή τους³⁵.

B4β. Η κατάρτιση της συμφωνίας εξυγίανσης

---

³³ Α. Παϊζης, ό.π. σελ. 12.

³⁴ Σπ. Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 79 επ.

³⁵ Σπ. Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 82.

Σε περίπτωση πλήρωσης των ανωτέρω προϋποθέσεων υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης, τόσο ο ίδιος ο οφειλέτης, αλλά και η απαιτούμενη από το νόμο πλειοψηφία των δανειστών μπορεί να επιχειρήσει να συνάψει τη συμφωνία εξυγίανσης που συνίσταται σε ένα σύνολο εξωδικαστικών ενεργειών ώσπου να επέλθει η συμφωνία.

Ως προς τον οφειλέτη, εάν αυτός συνιστά νομικό πρόσωπο, και δη εταιρεία, και σύμφωνα με τους νόμους που τη διέπουν, για να εγκριθούν οι όροι της εξυγιαντικής συμφωνίας πρέπει να μεσολαβήσει συνέλευση των εταίρων, και αν υπάρχει καθυστέρηση ή αδυναμία στη λήψη αυτής λόγω έλλειψης των απαιτούμενων εκ του νόμου ποσοστών απαρτίας και πλειοψηφίας, τότε τη συμφωνία εξυγίανσης μπορούν να υπογράψουν οι έχοντες την εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου, με την επιφύλαξη της λήψης της μέχρι να συζητηθεί η αίτηση επικύρωσης της εξυγιαντικής συμφωνίας ενώπιον του αρμόδιου πτωχευτικού δικαστηρίου. Το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί επίσης, δυνάμει του άρθρου 35 παρ. 3 του Ν. 4738/2020, σε περίπτωση έλλειψης απόφασης της συνέλευσης των εταίρων, να αποφασίσει το διορισμό «ειδικού εντολοδόχου» με αρμοδιότητες να συγκαλεί τη συνέλευση των εταίρων, να συμμετέχει σε αυτήν και να παρίσταται και να ψηφίζει για λογαριασμό αυτών που δεν συμμετέχουν στη συνέλευση ή απέχουν από την ψηφοφορία. Η νομιμοποίησή του για να συμμετέχει στη συνέλευση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με την κοινοποίηση της απόφασης διορισμού του στην εταιρεία.

Σε κάθε περίπτωση βέβαια, τον πρώτο λόγο στη συνέλευση έχουν οι εταίροι, οι οποίοι μπορούν να υπερψηφίσουν, καταψηφίσουν τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης, ή να απέχουν από τη σχετική ψηφοφορία. Ο πτωχευτικός νόμος δίνει το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στον ειδικό εντολοδόχο, όταν, αφού καταμετρηθούν οι ψήφοι, δεν υπάρχει συγκέντρωση της απαιτούμενης απαρτίας ή πλειοψηφίας για τη λήψη της απόφασης. Οι μη συμπράξαντες ή καταψηφίσαντες τη συμφωνία εξυγίανσης εταίροι διατηρούν, δυνάμει του άρθρου 35 παρ. 3 του Ν. 4738/2020, το δικαίωμα να αποζημιωθούν από την εταιρεία και τους δανειστές, εάν με τη συναφθείσα συμφωνία εξυγίανσης στερήθηκαν προϊόν που θα λάμβαναν από την εκκαθάριση της εταιρικής περιουσίας στην περίπτωση πτώχευσής της.

Εάν πάλι ο χρεώστης είναι νομικό πρόσωπο και δη εταιρεία, αλλά το καταστατικό της, και όχι νομοθετική διάταξη, προβλέπει για την έγκριση της συμφωνίας εξυγίανσης

συνέλευση των εταίρων, τότε, δυνάμει του άρθρου 35 παρ. 2 του Ν. 4738/2020, δεν απαιτείται η σύγκλησή της, όταν η αίτηση να επικυρωθεί η εξυγιαντική συμφωνία στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο συνοδεύεται από έκθεση εμπειρογνώμονα, σύμφωνα με την οποία οι εταίροι ή μέτοχοι της εταιρείας έχουν υπολειμματική αξίωση κατά της εταιρείας, την οποία δεν θίγει η εξυγιαντική συμφωνία, αν εφαρμοστεί, κυρίως αναφορικά με τη μεταβίβαση εταιρικής περιουσίας ή κλάδου εκμετάλλευσης.

Από την άλλη, κατά το άρθρο 34 και 35 παρ. 2 του Ν 4738/2020, δεν απαιτείται να λάβει χώρα συνέλευση των εταίρων, όταν τη συμφωνία εξυγίανσης συνάπτουν και υποβάλλουν μόνο οι δανειστές, χωρίς τη συμμετοχή του χρεώστη. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι, αν την εξυγιαντική συμφωνία συνάπτουν μόνο οι δανειστές, ο οφειλέτης μπορεί να συναινέσει σε αυτήν κατά τη συζήτηση για την επικύρωσή της ενώπιον του αρμόδιου πτωχευτικού δικαστηρίου. Μάλιστα, κατά το άρθρο 54 παρ. 3 του Ν.4738/2020, τεκμαίρεται ότι ο χρεώστης συναινεί σε περίπτωση μη άσκησης παρέμβασης μέχρι και τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, ενάντια στην αποδοχή της αίτησης, αλλά και σε περίπτωση παρέμβασής του, η τελευταία δεν εμποδίζει την επικύρωση της συμφωνία εξυγίανσης, όταν αποδεικνύεται, τόσο από την ίδια την αίτηση, όσο και από τη συνοδεύουσα αυτή έκθεση του εμπειρογνώμονα ότι ο χρεώστης δεν θα περιέλθει σε χειρότερη οικονομική κατάσταση με την επικύρωση της συμφωνίας από αυτή που θα βρισκόταν αν δεν υπήρχε αυτή.

Κατά το άρθρο 34 του Ν. 4738/2020, για να υπάρξει επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης είναι απαραίτητο να δώσει τη συγκατάθεσή του, τόσο ο οφειλέτης, όσο και οι δανειστές οι εκπροσωπούντες αφενός μεγαλύτερο από το 50% των απαιτήσεων των ειδικά προνομιούχων (ήτοι ασφαλισμένων π.χ. με υποθήκη, ενέχυρο κλπ.), και αφετέρου μεγαλύτερο από το 50% των λοιπών απαιτήσεων, εφόσον όμως οι πιστωτές αυτοί θίγονται από την εξυγιαντική συμφωνία, δηλαδή ότι η νομική κατάστασή τους που υπήρχε πριν να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης χειροτερεύει. Κατά τον υπολογισμό των ποσοστών δεν υπολογίζονται οι απαιτήσεις υπό αίρεση.

Τα ως άνω ποσοστά προκύπτουν από λίστα δανειστών επισυναπτόμενη στην εξυγιαντική συμφωνία, που πρέπει να έχει χρονολογία που να μην προηγείται κατά τρεις ημερολογιακούς μήνες πριν να υποβληθεί προς επικύρωση στο αρμόδιο δικαστήριο η συμφωνία εξυγίανσης. Στην λίστα των δανειστών περιλαμβάνεται το

σύνολο των δανειστών, είτε γενικά, είτε ειδικά προνομιούχων, οι απαιτήσεις των οποίων προηγούνται από την ανωτέρω ημερομηνία, ληξιπρόθεσμες ή μη. Δανειστές αμφοτεροβαρών συμβάσεων εμπεριέχονται εφόσον έχουν ικανοποιήσει τη δική τους παροχή προς τον χρεώστη ή αξιώνουν αποζημίωση κατά αυτού κατόπιν συμβατικής υπαναχώρησής του. Ως δανειστές αντιμετωπίζονται επιπλέον και όσοι διατηρούν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις που οφείλονται συμβατικά από την ημερομηνία της κατάστασης των πιστωτών μέχρι την ημερομηνία λήξης των συμβάσεων. Οι απαιτήσεις των δανειστών οι περιλαμβανόμενες στην ως άνω λίστα πρέπει να εξάγονται από τα βιβλία του χρεώστη ή να μεσολαβεί αναγνώριση ή πιθανολόγησή της με δικαστική απόφαση, οποιασδήποτε διαδικασίας, κοινοποιηθείσα στον χρεώστη το αργότερο κατά την ημερομηνία που φέρει η λίστα αυτή.

Περαιτέρω, μπορεί να επικυρωθεί η συναφθείσα συμφωνία μόνο από δανειστές που συγκεντρώνουν τα προαναφερθέντα ποσοστά, χωρίς τη συμμετοχή του χρεώστη, εφόσον αυτός έχει παύσει τις πληρωμές του κατά το χρόνο που συνάπτεται η συμφωνία. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη της λίστας των δανειστών βασίζεται σε στοιχεία αντλούμενα από τις πιο πρόσφατες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του χρεώστη που έχουν δημοσιευθεί, αν υπάρχουν, τα βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη, τα βιβλία και στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους οι συμβληθέντες δανειστές, και αποφάσεις δικαστηρίων οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας.

Ο πτωχευτικός νόμος στο άρθρο 54 παρ. 2 επιτρέπει να συναφθεί και να επικυρωθεί η εξυγιαντική συμφωνία, με τη συνυπογραφή ή μη του οφειλέτη, ακόμη κι αν δεν υφίστανται οι προαναφερθείσες πλειοψηφίες των πιστωτών, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά τα εξής:

α) Δανειστές που αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο από το 60% των απαιτήσεων συνολικά και ποσοστό μεγαλύτερο από το 50% των ειδικά προνομιούχων απαιτήσεων πρέπει να έχουν εγκρίνει την εξυγιαντική συμφωνία.

β) Οι θιγόμενοι δανειστές που δεν συναινούν να υφίστανται ευνοϊκότερη μεταχείριση συγκριτικά με κάθε άλλο δανειστή του οποίου η απαίτηση θα εξοφλούνταν μετά από τη δική τους, κατά την κατάταξή του στην τυχόν ακολουθούσα πτωχευτική διαδικασία και εκκαθάριση.

γ) Τα μέρη που θίγονται από τη συμφωνία να μην λαμβάνουν με αυτή αξία υπερβαίνουσα του συνόλου των απαιτήσεων κατά του χρεώστη, και

δ) Στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων πολύ μικρής οντότητας, όπως αυτές προσδιορίζονται από το νόμο 4308/2014, πρέπει ο χρεώστης να έχει προτείνει ή να έχει συγκατατεθεί με τη συμφωνία εξυγίανσης.

Στο άρθρο 37 του Πτωχευτικού Νόμου προβλέπεται ότι το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις και Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης μπορούν να παράσχουν τη συναίνεσή τους για να συναφθεί η εξυγιαντική συμφωνία ακόμα και αν αυτό ισοδυναμεί με την παραίτησή τους από προνόμια και εξασφαλίσεις ενοχικής ή εμπράγματος φύσης και από ένδικα μέσα ή βοηθήματα, ακριβώς όπως οι ιδιώτες πιστωτές και υπογράφοντας με τα ίδια κριτήρια. Δεν παρέχουν όμως τη συναίνεσή τους εάν, με την υλοποίηση της εξυγιαντικής συμφωνίας, οι βεβαιωμένες και ληξιπρόθεσμες οφειλές τους κατά το χρόνο που η συμφωνία υπογράφεται, τίθενται σε χειρότερη θέση από αυτή της πτώχευσης του χρεώστη.

Αξιοσημείωτο δε είναι ότι ο πτωχευτικός νόμος ρυθμίζει την τεκμαιρόμενη συναίνεση του Δημοσίου και των Δημόσιων Φορέων, δηλαδή θεωρείται ότι το Δημόσιο και οι Δημόσιοι Φορείς συναινούν στην εξυγιαντική συμφωνία, εφόσον πληρούνται αθροιστικά τα ακόλουθα:

- α) Ο χρεώστης οφείλει βεβαιωμένα προς το αντίστοιχο πρόσωπο ή φορέα όταν υπογράφεται η εξυγιαντική συμφωνία ποσό όχι μεγαλύτερο των δεκαπέντε εκατομμυρίων ευρώ,
- β) Σύμφωνα με την έκθεση του εμπειρογνώμονα, που θα εκτεθεί κατωτέρω, οι βεβαιωμένες απαιτήσεις του προσώπου ή του δημοσίου φορέα, που υφίστανται όταν υπογράφεται η εξυγιαντική συμφωνία, δεν θα περιέρχονται με την υλοποίησή της σε χειρότερη θέση συγκριτικά με το ενδεχόμενο της πτώχευσης, και
- γ) κατά την έκθεση αυτή του εμπειρογνώμονα, οι απαιτήσεις των προσώπων και δημοσίων φορέων συνολικά, που έχουν βεβαιωθεί όταν υπογράφεται η εξυγιαντική συμφωνία είναι λιγότερος από το άθροισμα των απαιτήσεων των ιδιωτών πιστωτών.

Τέλος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 36 του πτωχευτικού νόμου, αν πρέπει να συμπράξουν τρίτα πρόσωπα για να εκπληρωθούν ορισμένοι όροι της συμφωνίας, που δεν είναι συμβαλλόμενοι πιστωτές, αυτή, είτε δίδεται μέσω δήλωσης με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή βεβαίωση του γνησίου της, και επισυνάπτεται στην

εξυγιαντική συμφωνία, είτε καταρτίζεται η συμφωνία με την αναβλητική αίρεση της σύμπραξης αυτής.

B4γ. Προληπτικά μέτρα

Σύμφωνα με το άρθρο 53 του Πτωχευτικού Νόμου, πριν από την έναρξη της προσπάθειας επίτευξης της εξυγιαντικής συμφωνίας ή κατά το στάδιο εξέλιξης των περί αυτής διαπραγματεύσεων, και μόνο μία φορά, μπορεί οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, οφειλέτης, πιστωτής ή τρίτος, να υποβάλλει αίτηση λήψεως προληπτικών μέτρων. Η αίτηση αυτή δικάζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, και απαραίτητη προϋπόθεση για να εξεταστεί είναι ο αιτών να προσκομίζει μαζί με αυτή από τον αιτούντα γραπτή δήλωση δανειστών που αντιπροσωπεύουν ποσοστό τουλάχιστον 20% συνολικά των απαιτήσεων κατά του χρεώστη για τη συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις για να επιτευχθεί συμφωνία, και πληρούνται και οι κατά νόμο προϋποθέσεις της επείγουσας περίπτωσης ή του επικείμενου κινδύνου για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά τις διατάξεις των άρθρων 682 επ. ΚΠολΔ. Η αίτηση αυτή για να ληφθούν προληπτικά μέτρα δημοσιοποιείται με την καταχώρισή της στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας και στο Γ.Ε.Μ.Η.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης λήψης προληπτικών μέτρων, μπορεί να διαταχθεί από το δικαστήριο να κλητευθούν ένας ή περισσότεροι δανειστές του χρεώστη, ή ο χρεώστης ο ίδιος αν δεν έχει συμπράξει κατά τη σύναψη της εξυγιαντικής συμφωνίας. Την αίτηση λήψεως προληπτικών μέτρων μπορεί να συνοδεύει και από αίτημα έκδοσης προσωρινής διαταγής, προκειμένου να απαγορευθούν προσωρινά συγκεκριμένες ή όλες οι ατομικές διώξεις των πιστωτών του οφειλέτη, ενέγγυων ή μη, μέχρις ότου συζητηθεί η αίτηση προληπτικών μέτρων ή και εκδοθεί η περί αυτής απόφαση. Η προσωρινή διαταγή που μπορεί κατά τα ανωτέρω να εκδοθεί αμέσως κατά την υποβολή της σχετικής αίτησης προληπτικών μέτρων, παύει να ισχύει, αφενός μεν αφότου παρέλθει η συνήθως συνοδεύουσα αυτήν προθεσμία ισχύος, που κατά κανόνα λήγει κατά την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης λήψης προληπτικών μέτρων, οπότε μπορεί να παραταθεί η ισχύς της μέχρι και την έκδοση απόφασης επί των προληπτικών μέτρων, αφετέρου δε με την κατάθεση, όσο είναι σε ισχύ, της αίτησης για να

επικυρωθεί η συναφθείσα εξυγιαντική συμφωνία, και σε κάθε περίπτωση, εφόσον συμπληρωθεί τετράμηνο από την ημερομηνία που χορηγήθηκε. Μπορεί όμως να ανακληθεί ή μεταρρυθμιστεί οποτεδήποτε, από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, κατόπιν αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον³⁶.

Κατά το συνδυασμό των άρθρων 50 – 53 του Πτωχευτικού Νόμου, τα προληπτικά μέτρα συνίστανται: α) στο να ανασταλούν τα μέτρα ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του χρεώστη, β) στο να μην διατίθενται ακίνητα και εξοπλισμός της επιχείρησής του, εκτός και αν αντικαθίστανται αυτά με άλλα πράγματα, ίσης τουλάχιστον αξίας, γ) στην απαγόρευση της καταγγελίας συμβάσεων που κρίνονται ουσιώδεις για τη λειτουργία της επιχείρησης, δ) στο επιτρεπτό της δανειοδότησης του χρεώστη, χωρίς να οφείλει να είναι ασφαλιστικά ή φορολογικά ενήμερος, αν θεωρείται αναγκαίο για τη λειτουργία της επιχείρησής του, ε) στον διορισμό ειδικού εντολοδόχου από τους εγγεγραμμένους στο Μητρώο Διαχειριστών Αφερεγγυότητας με αρμοδιότητα να ασκεί αυτός ένα μέρος ή το σύνολο των αρμοδιοτήτων της διοίκησης του χρεώστη στην επιχείρησή του, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο, και στ) σε οποιοδήποτε άλλο μέτρο θεωρείται αναγκαίο ώστε να μην επιβληθεί δυσμενής μεταβολή της περιουσίας του χρεώστη ή να μειωθεί η αξία της.

Κατά το άρθρο 52 του Πτωχευτικού Νόμου, στα ως άνω προληπτικά μέτρα δύνανται να τίθενται εξαιρέσεις, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος κοινωνικής φύσεως, όπως ενδεικτικά, προκειμένου να λάβει ο δανειστής διατροφή για την οικογένειά του ή για άλλα πρόσωπα για τα οποία έχει υποχρέωση διατροφής. Τα προληπτικά μέτρα δεν καταλαμβάνουν μισθούς εργαζομένων, εκτός αν διατάξει σχετικά το δικαστήριο για σπουδαίο λόγο και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που μνημονεύονται στην απόφαση.

Από τότε που κατατίθεται η συμφωνία εξυγίανσης για να επικυρωθεί, και μέχρι να εκδοθεί δικαστική απόφαση για το αν επικυρώνεται ή όχι αυτή, λαμβάνει χώρα αυτόματη αναστολή, κατά το άρθρο 50 του Πτωχευτικού Νόμου, των μέτρων, εκκρεμών ή μη, ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του χρεώστη

---

³⁶ Ψυχομάνης, ό.π., σελ.126.

για να ικανοποιηθούν απαιτήσεις γεγεννημένες μέχρι να εκδοθεί η απόφαση για την επικύρωση ή όχι της εξυγιαντικής συμφωνίας. Τα ασφαλιστικά μέτρα επιπλέον αναστέλλονται κατά του χρεώστη, στα οποία συμπεριλαμβάνονται η συντηρητική κατάσχεση και η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, συναινετικής ή κατ' αντιδικία, εκτός αν με αυτό επιδιώκεται να αποτραπεί να απομακρυνθούν ή να αφαιρεθούν ή να μετακινηθούν κινητά πράγματα της επιχείρησης, τεχνολογικός ή εξοπλισμός της γενικά, για την οποία δεν υπάρχει συμφωνία και μπορεί να επιφέρει την απαξίωση της επιχείρησης του χρεώστη.

Απαγορεύεται ακόμη να διατεθούν τα ακίνητα και ο εξοπλισμός της επιχείρησης του χρεώστη, εκτός και αν πραγματοποιείται αντικατάστασή τους με άλλα τουλάχιστον ίσης αξίας, ή εκτός και αν διατίθενται για να εξασφαλισθεί χρηματοδότηση προβλεπόμενη από την εξυγιαντική συμφωνία. Πραγματοποιείται επιπλέον αναστολή των αποκλειστικών προθεσμιών για να ασκηθούν αξιώσεις και της παραγραφής, που αφορούν στις απαιτήσεις δανειστών και τα δικαιώματα των υπέρ του χρεώστη εγγυητών και συνοφειλετών του εις ολόκληρον, καθώς και οι προθεσμίες για να ασκηθούν διαδικαστικές πράξεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι προθεσμίες για να ασκηθούν ένδικα μέσα, και απαγόρευση του συμψηφισμού των απαιτήσεων των γεγεννημένων πριν να κατατεθεί η αίτηση, καθώς και της παρακράτησης τρεχουσών οφειλών προς τον χρεώστη εξαιτίας της προγενέστερης της κατάθεσης γέννησης απαιτήσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και παρακρατήσεις από δημόσια αρχή για την έκδοση αποδεικτικών ή βεβαιώσεων.

Αξίζει δε να σημειωθεί ότι στα προληπτικά μέτρα που διατάσσονται στο χρονικό αυτό σημείο συμπεριλαμβάνεται η δυνατότητα επέκτασής τους, εφόσον υφίσταται σπουδαίος λόγος, επιχειρηματικού ή κοινωνικού χαρακτήρα, και υπέρ των εγγυητών ή λοιπών συνοφειλετών του οφειλέτη. Και τα προληπτικά μέτρα του χρονικού αυτού σταδίου έχουν τετράμηνη ισχύ, μέχρι να εκδοθεί απόφαση επικυρωτική ή μη της εξυγιαντικής συμφωνίας. Επειδή ωστόσο στις περισσότερες περιπτώσεις οι δικαστικές αποφάσεις καθυστερούν να εκδοθούν λόγω υπερφόρτωσης των δικαστηρίων με υποθέσεις, δίνεται η δυνατότητα τα προληπτικά μέτρα να παραταθούν ή να μεταρρυθμιστούν έως δώδεκα μήνες από τότε που κατατέθηκε η αίτηση επικύρωσης της εξυγιαντικής συμφωνίας, με την κατάθεση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων.

B4δ. Το περιεχόμενο, ο τύπος και η νομική φύση της συμφωνίας εξυγίανσης.

Τα μέρη διαμορφώνουν χωρίς κανένα περιορισμό το περιεχόμενο της εξυγιαντικής συμφωνίας, στο οποίο ρυθμίζεται το ενεργητικό και το παθητικό του χρεώστη, αρκεί να εξυπηρετείται με τη ρύθμιση η διάσωση - εξυγίανση της επιχείρησης, δηλαδή η διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωσή της, ή να αρθεί η πιθανότητα αφερεγγυότητας του χρεώστη, φυσικού ή νομικού προσώπου, και να τηρείται παράλληλα η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών, σε σύγκριση με εκείνη που θα καταλάμβαναν αν ακολουθούσε η πτώχευση του οφειλέτη και η συλλογική, σύμμετρη ικανοποίησή τους από την πτωχευτική τότε περιουσία, κατά τα άρθρα 31 και 32 του Πτωχευτικού Νόμου³⁷.

Ο πτωχευτικός νόμος αναφέρεται ενδεικτικά στο άρθρο 39 σε ορισμένα θέματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν περιεχόμενο της συμφωνίας εξυγίανσης, ως εξής:

α) Μπορούν να μεταβάλλονται οι όροι των υποχρεώσεων του χρεώστη απεριόριστα, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι τρέχουσες οι συναφθείσες ρυθμίσεις με δημόσιους φορείς ή τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης. Ενδεικτικά, μπορεί να μεταβάλλεται ο χρόνος που εκπληρώνονται οι απαιτήσεις, να τροποποιούνται οι όροι που αφορούν σε πρόωρη αποπληρωμή τους, να μεταβάλλεται το επιτόκιο, να αντικαθίσταται η υποχρέωση να καταβάλλεται επιτόκιο από την υποχρέωση να καταβάλλεται μέρος από τα κέρδη, να υποχρεώνονται οι εμπραγμάτως ασφαλισμένοι δανειστές να δεχθούν να εναλλαγεί η υποθηκική ή ενεχυρική τάξη, προς όφελος νέων δανειστών του χρεώστη.

β) Μπορούν να κεφαλαιοποιούνται οι υποχρεώσεις του χρεώστη με την έκδοση μετοχών κάθε είδους ή κατά περίπτωση εταιρικών μεριδίων. Πριν να κεφαλαιοποιηθούν μπορεί να μειώνεται το μετοχικό κεφάλαιο για να αποσβένονται ζημιές ή για να σχηματίζεται αποθεματικό.

γ) Μπορούν να ρυθμιστούν οι σχέσεις των δανειστών μεταξύ των αφού επικυρωθεί η συμφωνία, είτε με την ιδιότητά τους ως δανειστών, είτε αν κεφαλαιοποιηθούν οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια, είτε αν μεταβιβαστεί η επιχείρηση σε νέο φορέα, με την

---

³⁷ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 131.

ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταίρων. Ενδεικτικά στη συμφωνία εξυγίανσης μπορεί να προβλέπεται ότι δεν μπορεί να ζητηθεί από μία κατηγορία δανειστών η αποπληρωμή των απαιτήσεών τους πριν να ικανοποιηθεί πλήρως μία άλλη, να ρυθμίζονται διοικητικά θέματα της επιχείρησης του χρεώστη αφού κεφαλαιοποιηθούν οι απαιτήσεις των δανειστών ή αφού μεταβιβαστεί η επιχείρηση σε νέο φορέα, να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μεταβίβαση των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων που θα προκύψουν από την κεφαλαιοποίηση (ή τη μεταβίβαση επιχείρησης σε νέο φορέα), όπως το ότι οι μέτοχοι μειοψηφίας υποχρεούνται ή δύνανται, αν πωληθεί η πλειοψηφία των μετοχών, να προβούν σε πώληση των μετοχών τους με τους ίδιους όρους.

δ) Μπορούν να μειωθούν οι απαιτήσεις σε βάρος του χρεώστη.

ε) Μπορούν να εκποιηθούν επί μέρους περιουσιακά στοιχεία του χρεώστη.

στ) Μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση της επιχείρησης του χρεώστη σε τρίτο δυνάμει έννομης σχέσης όπως η εκμίσθωση ή η σύμβαση διαχείρισης.

ζ) Μπορεί να μεταβιβαστεί εν όλω ή εν μέρει η επιχείρηση του χρεώστη σε τρίτο ή σε εταιρεία των πιστωτών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 64 του πτωχευτικού νόμου. Πιο συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 64 του πτωχευτικού νόμου, όταν δυνάμει της συμφωνίας εξυγίανσης ή σύμβασης καταρτιζόμενης σε εκτέλεση της τελευταίας προβλέπεται μεταβίβαση εν όλω ή εν μέρει της επιχείρησης του χρεώστη, πραγματοποιείται μεταβίβαση των αποκτώντα του ενεργητικού της επιχείρησης ή μέρους αυτού και πιθανόν μέρους των υποχρεώσεων. Με το τίμημα της πώλησης της επιχείρησης ή μέρους αυτού μπορούν να εξοφληθούν οι υπόλοιπες υποχρεώσεις, ή να διαγραφούν, ή, αν μεταβιβαστεί μέρος της επιχείρησης, να παραμείνουν ως υποχρεώσεις του χρεώστη ή να κεφαλαιοποιηθούν. Η επιχείρηση εν όλω ή εν μέρει ή οποιοδήποτε στοιχείο του ενεργητικού της μπορεί να μεταβιβαστεί

i) σε τρίτο,

ii) σε μία ή περισσότερες εταιρείες που δημιουργούνται από τους δανειστές, καθώς είναι μπορεί, κατά τη συμφωνία εξυγίανσης, να συστήνεται ανώνυμη εταιρεία ή εταιρείες, με εισφορά σε είδος μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, τηρουμένων των προϋποθέσεων των [άρθρων 17 και 18](#) του ν. [4548/2018](#). Η επιχείρηση του χρεώστη, εν όλω ή εν μέρει ή κάποιο στοιχείο του ενεργητικού

αποκτώνται από την εταιρεία ή τις εταιρείες αυτές προκειμένου να εξοφληθούν οι απαιτήσεις κατά του χρεώστη που έχουν εισφερθεί σε αυτήν ή αυτές, ή

iii) σε μία ή περισσότερες άλλες εταιρείες, που ήδη υφίστανται ή έχουν πρόσφατα ιδρυθεί, υπό τη μορφή εισφοράς σε είδος, τηρουμένων των προϋποθέσεων των άρθρων 17 και 18 του ν. 4548/2018.

η) Μπορούν να αναστέλλονται οι ατομικές και συλλογικές διώξεις από τους δανειστές για συγκριμένο χρόνο αφού επικυρωθεί η εξυγιαντική συμφωνία. Οι μη συμβαλλόμενοι δανειστές δεν δεσμεύονται από την αναστολή αυτή, όπως και οι δανειστές των οποίων η συναίνεση τεκμαίρεται κατά το άρθρο 35 του πτωχευτικού νόμου για διάστημα υπερβαίνον των τριών μηνών αφού επικυρωθεί η συμφωνία.

θ) Μπορεί να λαμβάνει ο ίδιος ο χρεώστης ή ο αποκτών την επιχειρηματική δραστηριότητα του χρεώστη ενδιάμεση ή νέα χρηματοδότηση για να διατηρηθεί η αξία της επιχείρησης, όσο διαρκεί η διαδικασία εξυγίανσης ή, αντιστοίχως, όσο εφαρμόζεται το επιχειρηματικό σχέδιο μετά την εξυγίανση.

ι) Μπορεί να διορίζεται πρόσωπο που θα αναλαμβάνει την επίβλεψη της εκτέλεσης των όρων της εξυγιαντικής συμφωνίας και θα ασκεί τις εξουσίες που προβλέπουν οι όροι της.

ια) Μπορούν να καταβάλλονται συμπληρωματικά ποσά για να εξοφληθούν απαιτήσεις αν βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση του χρεώστη. Οι προϋποθέσεις καταβολής των ποσών θα ορίζονται ακριβώς στη συμφωνία.

ιβ) Στην τροπή των εγγυήσεων, των ασφαλίσεων πιστώσεων και άλλων συμβάσεων με αντίστοιχο αποτέλεσμα υπέρ απαιτήσεων που κεφαλαιοποιούνται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, σε δικαίωμα προαίρεσης για τον δανειστή να προβεί σε πώληση των μετοχών ή των εταιρικών μεριδίων που δημιουργούνται αφού κεφαλαιοποιηθεί το χρέος, στον εγγυητή ή ασφαλιστή, κατά τον χρόνο στον οποίο θα καθίστατο κατά τους όρους του ληξιπρόθεσμο το χρέος και για ποσό ίσο με το άθροισμα του κεφαλαίου και των τυχόν τόκων που καλύπτονται από την εγγύηση. Το δικαίωμα προαίρεσης μπορεί να ασκηθεί μέσα σε δύο μήνες από τότε που θα καθίστατο ληξιπρόθεσμη η υποχρέωση

που κεφαλαιοποιήθηκε και, αν είναι ήδη ληξιπρόθεσμη κατά την κεφαλαιοποίηση, μέσα σε δύο μήνες από την τελευταία.

Στις υποχρεώσεις που μπορεί να μεταρρυθμίζονται με τη συμφωνία εξυγίανσης περιλαμβάνονται και οι υπό αίρεση ή οι άγνωστες υποχρεώσεις του χρεώστη, στις οποίες συγκαταλέγονται και οι υποχρεώσεις από εγγυήσεις που καταπίπτουν μελλοντικά και έχουν παρασχεθεί ως την ημερομηνία έκδοσης της επικυρωτικής της συμφωνίας απόφασης.

Κατά το άρθρο 40 του πτωχευτικού νόμου, η μη τήρηση της συμφωνίας εξυγίανσης από τον οφειλέτη δύναται να τίθεται ως διαλυτική αίρεση της συμφωνίας εξυγίανσης ή ως λόγος καταγγελίας της, τόσο από τους συναινούντες όσο και από τους μη συναινούντες αλλά θιγομένους από τη συμφωνία πιστωτές. Η συμφωνία εξυγίανσης δύναται να τελεί και υπό άλλες αιρέσεις αναβλητικές ή διαλυτικές, όπως ενδεικτικά να τροποποιούνται ή να καταγγέλλονται εκκρεμείς αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, με όρους δυσμενείς για την επιχείρηση του οφειλέτη. Σε περίπτωση αναβλητικής αίρεσης θα πρέπει να προβλέπεται ο χρόνος εντός του οποίου θα πρέπει να πληρωθεί η αίρεση, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από εννέα μήνες από την επικύρωση, και να πραγματοποιείται προσωρινή ρύθμιση των υποχρεώσεων του χρεώστη για να αποφευχθεί η παύση πληρωμών εκκρεμούσης της αιρέσεως. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 41 του Ν. 4738/2020, μπορεί να προβλεφθεί στην εξυγιαντική συμφωνία ειδική συμφωνία για την ισχύ εν όλω ή εν μέρει των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ των μερών που συμβλήθηκαν, χωρίς να χρειάζεται να επικυρωθεί αυτή από το πτωχευτικό δικαστήριο. Αν δεν υπάρχει σχετική ειδική πρόβλεψη στη συμφωνία, τότε η ισχύς της εξαρτάται από την επικύρωσή της από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Σε κάθε περίπτωση, η συμφωνία εξυγίανσης δεν επιτρέπεται να προσβάλλει:

- i) τα κεκτημένα δικαιώματα σε επαγγελματικές συντάξεις των οφειλετών.
- ii) διάφορα δικαιώματα των εργαζομένων που κατοχυρώνονται στις Οδηγίες 2002/14/EK, 2009/38/EK, 98/59/EK, 2001/23/EK και 2008/94/EK, όπως είναι
  - α) το δικαίωμα να διαπραγματεύονται συλλογικά και να κινητοποιούνται εργασιακά στην επιχείρηση του οφειλέτη, β) το δικαίωμα στην ενημέρωσή τους για την κατάσταση και την εξέλιξη της επιχείρησης και της απασχόλησης σε

αυτήν, γ) το δικαίωμα επίσης στη διαβούλευση σχετικά με τη συμφωνία εξυγίανσης, όταν με αυτή η οργάνωση της εργασίας ή οι εργασιακές συμβάσεις τροποποιούνται, δ) το δικαίωμα ακόμα να ενημερώνονται και να διαβουλεύονται πριν να ληφθούν επιχειρηματικές αποφάσεις σε κοινοτικής κλίμακας επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων, στο πλαίσιο σύστασης «ευρωπαϊκού συμβουλίου εργαζομένων» ή θέσπισης ειδικής σχετικής διαδικασίας, ε) το δικαίωμα να απαιτούν από τον εργοδότη τους εκπλήρωση της υποχρέωσής του για προηγούμενη διαβούλευση με εκπροσώπους τους, σε περιπτώσεις σχεδιασμού ομαδικών απολύσεων, στ) το δικαίωμα να απαιτούν από τα συμβαλλόμενα μέρη, σε περίπτωση μεταβίβασης της επιχείρησης, να εκπληρώνουν την υποχρέωση πληροφόρησης των εκπροσώπων τους και διαβούλευσης μαζί τους σχετική με τη μεταβίβαση και τις συνέπειές της, ζ) το δικαίωμα να παραμένουν απασχολούμενοι στην επιχείρηση όταν προβλέπεται η μεταβίβασή της, χωρίς η τελευταία να συνιστά λόγο απολύσεώς τους, και η) το δικαίωμα στην κάλυψη ανεξόφλητων απαιτήσεών τους για καταβολή δεδουλευμένων από τον ΟΑΕΔ, και το δικαίωμα επίσης προς λήψη των προβλεπόμενων παροχών εκ μέρους των ασφαλιστικών φορέων υποχρεωτικής ασφάλισης, ακόμα κι αν οι εργοδότες δεν έχουν καταβάλλει στους φορείς αυτούς τις επιβαλλόμενες εισφορές που είχαν παρακρατήσει από τους μισθούς των εργαζομένων³⁸.

Κατά με το άρθρο 42 του Ν. 4738/2020, η συμφωνία εξυγίανσης περιάπτεται τον έγγραφο τύπο, και συγκεκριμένα τον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου, εκτός αν απαιτείται να συνταχθεί δημόσιο έγγραφο για να αναληφθούν οι υποχρεώσεις με τη συμφωνία. Εάν ελλείπει το δημόσιο έγγραφο, μπορούν να το αναπληρώσουν δηλώσεις ενώπιον του δικαστηρίου από τα συμβαλλόμενα μέρη. Σε κάθε περίπτωση ο έγγραφος τύπος είναι συστατικός, ήτοι η έλλειψη του εγγράφου συνεπάγεται την ακυρότητα της συμφωνίας εξυγίανσης. Στο ιδιωτικό έγγραφο, τα συμβαλλόμενα μέρη υπογράφουν ιδιόχειρα, तिθέμενης και της ημερομηνίας υπογραφής.

---

³⁸ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 137.

Ως προς τη νομική φύση της εξυγιαντικής συμφωνίας, κατά κρατούσα στο νομικό κόσμο άποψη, αυτή προσιδιάζει με τη σύμβαση συμβιβασμού των άρθρων 871 επ. Α.Κ., καθώς με την εξυγιαντική συμφωνία διευθετούνται με αμοιβαίες υποχωρήσεις απαιτήσεις τελούσες υπό τον κίνδυνο να μην ικανοποιηθούν εάν ο οφειλέτης κηρυχθεί σε πτώχευση. Η βασική διαφορά ανάμεσα στη σύμβαση συμβιβασμού και τη συμφωνία εξυγίανσης είναι ότι η τελευταία, αφού επικυρωθεί από το δικαστήριο, είναι δεσμευτικοί για το σύνολο των δανειστών, συμβληθέντων και μη. Άρα η συμφωνία εξυγίανσης λογίζεται ως μία σύμβαση συμβιβασμού τελούσα υπό την αίρεση της επικύρωσής της³⁹.

B4ε. Η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης

α) Η αίτηση

Κατά το άρθρο 33 του Ν. 4738/2020, για να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης πρέπει η σχετική αίτηση να υποβληθεί στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο, ήτοι το Πολυμελές Πρωτοδικείο, που διατηρεί το κέντρο των κύριων συμφερόντων του ο οφειλέτης. Η αίτηση εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Κατά το άρθρο 44 του Ν. 4738/2020, εάν η συμφωνία εξυγίανσης συναφθεί ανάμεσα στον χρεώστη και τους δανειστές του, τότε η αίτηση υποβάλλεται, είτε από τον ίδιο τον χρεώστη είτε από κάποιο συμβληθέντα πιστωτή, ενώ στην περίπτωση που η συμφωνία εξυγίανσης συνάπτεται μόνο από τους δανειστές, η αίτηση επικύρωσης υποβάλλεται από κάποιον από αυτούς. Το ότι υποβάλλεται η αίτηση επικύρωσης, ή γίνεται αποδεκτή από το δικαστήριο, αλλά και το ότι υποβάλλεται και γίνεται αποδεκτή η αίτηση προληπτικών μέτρων, δεν είναι λόγοι για τη λύση, καταγγελία ή την τροποποίηση συμβάσεων που εκκρεμούν, κατά τρόπο επιζήμιο για τον οφειλέτη.

Κατά το άρθρο 45 του Ν. 4738/2020, απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να αναφέρονται στην αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης προς το δικαστήριο είναι τα εξής:

- i) τα στοιχεία της ταυτότητας του χρεώστη, ήτοι, αν πρόκειται για φυσικό πρόσωπο, το ονοματεπώνυμό του, μία έγκυρη διεύθυνση, το είδος της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, αφού, ως προαναφέρθηκε, φυσικό πρόσωπο δεν μπορεί να υποβάλλει αίτηση εξυγίανσης αν δεν ασκεί

---

³⁹ Σπ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, (2017), Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 95-96.

επιχειρηματική δραστηριότητα, με το κέντρο των κύριων συμφερόντων του να βρίσκεται στην Ελλάδα, ο αριθμός φορολογικού του μητρώου, και σε περίπτωση εγγραφής του στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, και ο αριθμός αυτός πρέπει να συμπεριλαμβάνεται. Εάν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο τότε είναι απαραίτητη στην αίτηση η επωνυμία, η έδρα, ο αριθμός φορολογικού μητρώου ο αριθμός γενικού εμπορικού μητρώου.

- ii) τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού του οφειλέτη που αντλούνται από σύγχρονες της αίτησης εξυγίανσης, και σε κάθε περίπτωση όχι μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος τριών μηνών από αυτή χρηματοοικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη. Στα στοιχεία αυτά εντάσσονται κατά το νόμο η αξία του ενεργητικού, περιγράφεται η οικονομική κατάσταση του χρεώστη και η θέση των εργαζομένων του, οι αιτίες της οικονομικής του δυσπραγίας και το μέγεθος αυτής.
- iii) Τα μέρη που θίγονται, είτε κατ' όνομα, είτε μέσω της περιγραφής των κατηγοριών των χρεών, γενικά ή ειδικά προνομιούχων, δηλαδή οι δανειστές εκείνοι των οποίων η νομική και οικονομική κατάσταση θίγεται από τη συμφωνία εξυγίανσης. Επίσης πρέπει να περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις και τα συμμετοχικά δικαιώματα των θιγόμενων μερών που καταλαμβάνει η συμφωνία εξυγίανσης.
- iv) οι κατηγορίες που ταξινομούνται σύμφωνα με το άρθρο 34 Ν 4738/2020 οι δανειστές για να εγκριθεί η συμφωνία εξυγίανσης, δηλαδή σε ενέγγυους και σε λοιπούς πιστωτές, καθώς και οι αντίστοιχες αξίες των απαιτήσεων και των συμμετοχικών δικαιωμάτων της κάθε κατηγορίας.
- v) τα μέρη που δεν θίγονται από τη συμφωνία εξυγίανσης μέρη, είτε κατ' όνομα, είτε μέσω περιγραφής των κατηγοριών χρεών, καθώς και οι λόγοι που δεν πρέπει να θίγονται τα μέρη αυτά.
- vi) τα στοιχεία ταυτότητας του προτεινόμενου εντολοδόχου.
- vii) οι όροι του σχεδίου εξυγίανσης, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται η ρύθμιση που προτείνεται για το ενεργητικό και το παθητικό του χρεώστη, η διάρκεια ισχύος των μέτρων εξυγίανσης που προτείνονται, οι τρόποι που ενημερώνονται και διαβουλεύονται με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, οι γενικότερες συνέπειες στην απασχόληση, όπως απολύσεις και μερική απασχόληση, κάθε καινούρια χρηματοδότηση αναμενόμενη στα πλαίσια της συμφωνίας εξυγίανσης και το σκεπτικό για την αναγκαιότητα της νέας χρηματοδότησης

για να εφαρμοστεί το σχέδιο εξυγίανσης, και το σκεπτικό για την εύλογη προοπτική να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης μέσω της συμφωνίας εξυγίανσης, καθώς και οι αναγκαίες προϋποθέσεις για να επιτύχει το σχέδιο εξυγίανσης.

Εάν κάποια από τα παραπάνω στοιχεία είναι άγνωστα, ολικά ή μερικά, στον αιτούντα, ιδίως αν αυτός είναι δανειστής και όχι οφειλέτης, τότε στην αίτησή του πρέπει να περιλαμβάνονται οι λόγοι που είναι άγνωστα τα στοιχεία αυτά και οι σχετικές θεωρήσεις του αιτούντος έστω και κατά προσέγγιση ή κατά πιθανολόγηση. Επιπλέον, το δικαστήριο, κατά την κρίση για να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης και σε περίπτωση ελλείψεων επί των ανωτέρω στοιχείων, μπορεί να τάξει στον αιτούντα προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των είκοσι ημερών, προκειμένου να παρασχεθούν τα έγγραφα, να δοθούν διευκρινίσεις ή να τροποποιηθεί η συμφωνία εξυγίανσης προκειμένου να μπορεί να επικυρωθεί αντί να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Σε περίπτωση που η συμφωνία εξυγίανσης συνάπτεται μεταξύ του χρεώστη και των πιστωτών του, η αίτηση πρέπει υποχρεωτικά, επί ποινή απαραδέκτου, να συνοδεύεται από τα ακόλουθα έγγραφα:

- i) την εξυγιαντική συμφωνία.
- ii) τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη, εφόσον υπάρχουν, για την τελευταία χρήση, εφόσον είναι διαθέσιμες. Στην περίπτωση κεφαλαιουχικών εταιρειών –οφειλετών, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να δημοσιεύονται και να εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση.
- iii) την κατάσταση των πιστωτών που δεν μπορεί να φέρει ημερομηνία που προηγείται κατά τρεις μήνες της ημερομηνίας που υποβάλλεται η αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης.
- iv) την έκθεση εμπειρογνώμονα που συντάσσεται κατά με το άρθρο 48 του Ν. 4738/2020, όπως θα αναφερθεί παρακάτω.
- v) τη βεβαίωση χρεών προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία πρέπει να έχει εκδοθεί μέσα σε ένα μήνα πριν να υποβληθεί η αίτηση επικύρωσης της εξυγιαντικής συμφωνίας στο δικαστήριο.

Η αίτηση μπορεί φυσικά να περιέχει και άλλα δικαιολογητικά, αρκεί να είναι βεβαιωμένο το ακριβές για το περιεχόμενό τους από τον υπεύθυνο που διευθύνει το

λογιστήριο, αν υπάρχει, καθώς και από εκπρόσωπο της επιχείρησης του χρεώστη. Τα εν λόγω έγγραφα μπορούν να προσκομιστούν και όταν συζητείται η αίτηση επικύρωσης στο δικαστήριο.

Κατά το άρθρο 47 του Ν. 4738/2020, αν στη συμφωνία εξυγίανσης συμβάλλονται μόνο οι δανειστές του χρεώστη, άνευ συμπράξεώς του, και αυτός έχει παύσει τις πληρωμές του, πρέπει μαζί με την αίτηση επικύρωσης να καταθέσουν και αίτηση κήρυξης σε πτώχευση, άλλως αυτή θα κριθεί απαράδεκτη, για την περίπτωση που η αίτηση εξυγίανσης απορριφθεί, μαζί με την προαναφερθείσα έκθεση εμπειρογνώμονα, καθώς και όλα τα υπόλοιπα δικαιολογητικά έγγραφα του άρθρου 46 του Ν. 4738/2020, εφόσον αυτά βρίσκονται στη διάθεση του εμπειρογνώμονα ή των πιστωτών. Σε περίπτωση ελλείψεων, μπορεί να αναβληθεί η έκδοση οριστικής απόφασης από το δικαστήριο για να προσκομίσει ο χρεώστης στον εμπειρογνώμονα όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για να είναι πλήρης η αίτηση, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από τότε που εκδόθηκε η αναβλητική – μη οριστική του απόφαση. Εφόσον συμπληρωθεί η ανωτέρω προθεσμία, η συζήτηση της αίτησης επικύρωσης επαναφέρεται με κλήση, ο προσδιορισμός της οποίας γίνεται μέσα σε δύο μήνες από την κατάθεσή της.

β) Η έκθεση του εμπειρογνώμονα

Ως προελέχθη, κατά την κατάθεση της αίτησης για την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης στο δικαστήριο, πρέπει μεταξύ των συνυποβαλλόμενων εγγράφων να κατατίθεται και η έκθεση εμπειρογνώμονα. Τον εμπειρογνώμονα επιλέγουν από κοινού ο οφειλέτης με τους συμβαλλόμενους δανειστές, ή μόνο οι δανειστές, σε περίπτωση που η συμφωνία εξυγίανσης έχει υπογραφεί χωρίς τη συμμετοχή του χρεώστη, από το «Μητρώο Εμπειρογνομόνων» που τηρείται στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (ΕΓΔΙΧ) του Υπουργείου Οικονομικών. Μάλιστα, την επίβλεψη του έργου των εμπειρογνομόνων και τη μέριμνα για να καταρτιστούν έχει η ΕΓΔΙΧ. Με την επιλογή του εμπειρογνώμονα από τον χρεώστη ή/ και τους δανειστές, ο τελευταίος διαθέτει προθεσμία τεσσάρων εργάσιμων ημερών για να αποδεχθεί το διορισμό του, ενώ αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη σηματοδοτεί την αποποίηση αποδοχής, ενώ κατά το άρθρο 67 παρ. 2 του Ν. 4738/2020 «ο εμπειρογνώμονας έχει την υποχρέωση αποποίησης του διορισμού του, αν συντρέχουν στο πρόσωπό του περιστάσεις που μπορούν να κλονίσουν την ανεξαρτησία του. Τέτοιες περιστάσεις είναι ιδίως: α)

οποιαδήποτε σχέση σε προσωπικό ή επαγγελματικό επίπεδο με τον χρεώστη ή δανειστή, ή β) κάθε συμφέρον, κυρίως οικονομικής φύσης, άμεσο ή έμμεσο, από την έκβαση της διαδικασίας».

Σε κάθε περίπτωση, γενική υποχρέωση του εμπειρογνώμονα, στο πλαίσιο της κύριας υποχρέωσής του να συντάξει την απαιτούμενη έκθεση στην οποία εκφράζεται η γνώμη του για το αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης, είναι η εκτέλεση των καθηκόντων του ευσυνείδητα, αντικειμενικά και αμερόληπτα, όπως προβλέπει το άρθρο 48 παρ. 3 του Ν 4738/2020. Υποχρεούται να τηρεί το απόρρητο των πληροφοριών που πληροφορείται κατά την άσκηση των καθηκόντων του, εκτός αν η επικοινωνία τους είναι αναγκαία για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης, ενώ αν παραβιάσει τις υποχρεώσεις του ευθύνεται έναντι του χρεώστη και των δανειστών για κάθε ζημία που τους προκάλεσε δολίως ή βαριά αμελώς, όπως ορίζεται στο άρθρο 48 παρ. 4 του Ν. 4738/2020. Ο εμπειρογνώμονας δικαιούται αμοιβής η οποία καθορίζεται ελεύθερα ανάμεσα σε αυτόν και τους αιτούντες την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, ήτοι τον χρεώστη ή/και τους δανειστές, βαρύνει όμως τον οφειλέτη, κατά το άρθρο 69 του Ν. 4738/2020.

Στη συντασσόμενη έκθεσή του ο εμπειρογνώμονας οφείλει, όπως προαναφέρθηκε, να εκφράζει την άποψή του για το αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης, λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που τη συνοδεύουν, τα οποία δύναται να ζητήσει και από τον ίδιο τον χρεώστη. Πιο συγκεκριμένα, ο εμπειρογνώμονας οφείλει να διαπιστώνει:

- α) την υπογραφή της συμφωνίας εξυγίανσης από τον χρεώστη και τη νόμιμη εκάστοτε πλειοψηφία των δανειστών, ή μόνο από τους τελευταίους, κι όταν ακόμα η ψηφοφορία έχει διεξαχθεί ηλεκτρονικά,
- β) ότι, έστω και κατά πιθανολόγηση, διαμορφώνεται μία εύλογη προοπτική για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης του οφειλέτη, όπως αυτή αναδιαρθρώνεται με τη συμφωνία εξυγίανσης⁴⁰. Πραγματοποιείται αξιολόγηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης του χρεώστη σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο που έχει την υποχρέωση, κατά το άρθρο 43 του Ν. 4738/2020 αυτός να προσκομίσει και το

---

⁴⁰ ΠΠρΒερ 15/2015, ΔΕΕ 2016, σελ. 806 επ.

οποίο περιλαμβάνει ρυθμίσεις και ενέργειες στις οποίες θα προβεί στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης. Αν οι δανειστές συνάψουν μεταξύ τους την εξυγιαντική συμφωνία, η κατάρτιση και κατάθεση του επιχειρηματικού σχεδίου πραγματοποιείται από τους δανειστές και εξετάζεται από τον εμπειρογνώμονα. Καθώς όμως ο εμπειρογνώμονας δεν έχει εξ ολοκλήρου πρόσβαση στα στοιχεία του χρεώστη, το επιχειρηματικό σχέδιο αξιολογείται βάσει των στοιχείων που έχουν οι δανειστές και άλλα στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί. Στην έκθεση του εμπειρογνώμονα επισημαίνεται η έλλειψη αυτών των στοιχείων και καταγράφονται. Με τα στοιχεία που έχει στα χέρια του ο εμπειρογνώμονας προχωρά στην αξιολόγηση του σχεδίου ως προς τη βιωσιμότητα και την πιστοληπτική ικανότητα του οφειλέτη, προκειμένου να αξιολογηθεί αν διαμορφώνεται εύλογη προοπτική για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης του οφειλέτη η οποία αναδιαρθρώνεται με τη συμφωνία⁴¹.

γ) ότι, έστω κατά πιθανολόγηση, τηρείται η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών κατά το άρθρο 31 του Ν. 4738/2020. Το αν πληρούται το κριτήριο αυτό ελέγχεται σε σχέση μόνο με δανειστές των οποίων η συναίνεση τεκμαίρεται ή μπορεί να συναχθεί, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 37 παρ. 2 του Ν 4738/2020, και όσους αντιτάσσονται στο να επικυρωθεί η συμφωνία, είτε με το να ασκήσουν παρέμβαση ενώπιον του δικαστηρίου, είτε με το να ψηφίσουν αρνητικά κατά την ηλεκτρονική ψηφοφορία, είτε με την άσκηση τριτανακοπής μεταγενέστερα της επικύρωσης.

δ) ότι οι δανειστές αντιμετωπίζονται στη συμφωνία εξυγίανσης αντιμετωπίζονται σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης, ενώ επί τυχόν αποκλίσεων πρέπει να περιλαμβάνεται στην έκθεση επαρκής αιτιολογία ότι οι αποκλίσεις υπαγορεύθηκαν από σπουδαίο λόγο, επιχειρηματικής ή κοινωνικής φύσεως, ή ότι ειδικά ο δανειστής που θίγεται συναίνεσε στην απόκλιση. Ενδεικτικά, ευνοϊκές αποκλίσεις είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν θεμιτά στη συμφωνία εξυγίανσης, όταν πρόκειται για απαιτήσεις πιστωτών της επιχείρησης του οφειλέτη, οι οποίες, εφόσον δεν ικανοποιηθούν, βλάπτεται σοβαρά η φήμη της ή η συνέχισή της, ή για απαιτήσεις η εξόφληση των οποίων είναι αναγκαία για τη διατροφή του δανειστή και της οικογένειάς του, ή για απαιτήσεις εργατικής φύσεως.

ε) ότι η νομική και οικονομική κατάσταση του χρεώστη δεν θα χειροτερεύσει με τη συμφωνία εξυγίανσης συγκριτικά με εκείνη χωρίς τη συμφωνία.

---

⁴¹ ΥΑ 26400 ΕΞ 2021 Καθορισμός του ελάχιστου περιεχομένου της προβλεπόμενης στο άρθρο 48 του ν. 4738/2020 (Α' 207) έκθεσης του εμπειρογνώμονα καθώς και των διαδικασιών που πρέπει να τηρήσει για την κατάρτιση της έκθεσής του.

στ) στην έκθεση είναι υποχρεωτικό ο εμπειρογνώμονας να συμπεριλαμβάνει βεβαίωση ότι είναι ακριβής και έγκυρη η λίστα των δανειστών, η συνοδεύουσα τη συμφωνία εξυγίανσης με ειδική αναφορά στους ενέγγυους δανειστές, ενώ στην έκθεση πρέπει να επισυνάπτεται και λίστα με τα περιουσιακά στοιχεία του χρεώστη.

γ) ορισμός δικασίμου – κλητεύσεις

Ο προσδιορισμός της δικασίμου για να συζητηθεί η αίτηση επικύρωσης στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο πραγματοποιείται, κατά το άρθρο 49 παρ. 1 του Ν. 4738/2020, εντός δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης. Με φροντίδα του αιτούντος ή των αιτούντων, η αίτηση δημοσιοποιείται μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία που υποβάλλεται στο «Ηλεκτρονικό Μητρώο Αφερεγγυότητας». Αν η διεύθυνση των δανειστών, μετόχων ή εταίρων του χρεώστη που θίγονται είναι γνωστή στον αιτούντα, τότε υποχρεώνεται να τους ειδοποιήσει με ηλεκτρονικά μέσα μέσα σε είκοσι ημέρες από την ως άνω δημοσιοποίηση και όχι πιο μετά από δύο ημέρες πριν να συζητηθεί αίτησης επικύρωσης, χωρίς όμως η παράλειψη να τους ειδοποιήσει να συνεπάγεται απόρριψη της αίτησης.

Στη συζήτηση της αίτησης και επί ποινή απαραδέκτου αυτής, κλητεύεται υποχρεωτικά ο οφειλέτης, είτε έχει υπογράψει τη συμφωνία εξυγίανσης είτε όχι, το λιγότερο 20 μέρες πριν να ορισθεί ημερομηνία συζήτησης της αίτησης επικύρωσης, με επίδοση αντιγράφου αυτής, με σημειωμένο τον προσδιορισμό της δικασίμου. Εάν πρόκειται για νομικό πρόσωπο που, κατά τα στοιχεία του Γ.Ε.Μ.Η. δεν προκύπτει να έχει διεύθυνση, τότε η κλήτευση θεωρείται ότι έχει γίνει νόμιμα, εάν έχει γίνει στην τελευταία καταχωρισμένη στο Γ.Ε.Μ.Η. διεύθυνση του νομικού προσώπου, ή στην τελευταία γνωστή του διεύθυνση, ή σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τους αγνώστου διαμονής. Και η κλήτευση, όπως και η αίτηση, καταχωρίζεται στο Μητρώο Αφερεγγυότητας.

Η κλήτευση ενός ή περισσότερων δανειστών μπορεί, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 748 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, να διαταχθεί από τον αρμόδιο δικαστή, με ταυτόχρονο ορισμό και της προθεσμίας κλητεύσεως. Εφόσον ο χρεώστης οφείλει στο Δημόσιο ή σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης, η κλήτευσή τους είναι υποχρεωτική.

δ) Η εκδίκαση της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης

Το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο, ήτοι το Πολυμελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του, εξετάζει καταρχάς αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του παραδεκτού της αιτήσεως επικύρωσης της εξυγιαντικής συμφωνίας. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζει αν η αίτηση περιέχει τα εκ του νόμου, στα άρθρα 45 και 46 του Ν. 4738/2020, υποχρεωτικά ελάχιστα στοιχεία που αναλύθηκαν παραπάνω, αλλά και τα προαναφερθέντα συνοδευτικά της έγγραφα που προβλέπει ο πτωχευτικός νόμος, αν έχει νομίμως επιδοθεί αντίγραφο της στον οφειλέτη και αν αυτή έχει καταχωρηθεί στο «Μητρώο Φερεγγυότητας» και στο Γ.Ε.Μ.Η. κατά το άρθρο 49 του πτωχευτικού νόμου. Στην περίπτωση που ελλείπουν στοιχεία του παραδεκτού, μπορεί, κατά το άρθρο 54 του πτωχευτικού νόμου να ταχθεί προθεσμία από το πτωχευτικό δικαστήριο για να προσκομιστούν έγγραφα, να παρασχεθούν διευκρινίσεις ή να διενεργηθούν τροποποιήσεις της συμφωνίας εξυγίανσης, η οποία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των είκοσι ημερών.

Εφόσον η αίτηση κριθεί παραδεκτή, και σε επίπεδο κρίσεως της βασιμότητάς της, πρέπει να σχηματιστεί πλήρης δικανική πεποίθηση από το πτωχευτικό δικαστήριο για την πλήρωση των προϋποθέσεων υπαγωγής του οφειλέτη στη διαδικασία εξυγίανσης κατά τα άρθρα 31 επ. του πτωχευτικού νόμου, όπως είναι η ύπαρξη πτωχευτικής ικανότητας, η αδυναμία πληρωμών, η αλήθεια των στοιχείων της αίτησης και του περιεχομένου των συνοδευτικών εγγράφων κλπ., αλλά και για το ότι, κατά το άρθρο 54 παρ. 3 του πτωχευτικού νόμου, η συμφωνία εξυγίανσης δεν είναι προϊόν δόλου και δεν παραβιάζονται με αυτή διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και του δικαίου του ανταγωνισμού. Επίσης, πλήρης δικανική πεποίθηση πρέπει να σχηματισθεί και για το ότι τηρείται η αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των δανειστών με τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης, με τη δυνατότητα αποκλίσεων από την αρχή αυτή σε περιπτώσεις σπουδαίου επιχειρηματικού ή κοινωνικού λόγου που κατονομάζεται ρητά στην επικυρωτική απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, στην περίπτωση συναίνεσης του θιγόμενου πιστωτή, όπως όταν η μη ευνοϊκή μεταχείριση απαιτήσεων πελατών της επιχείρησης του οφειλέτη θα έβλαπτε τη φήμη της και τη συνέχισή της⁴².

---

⁴² Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 159.

Αντιθέτως, το πτωχευτικό δικαστήριο αρκείται κατά το νόμο σε πιθανολόγηση α) για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης ως συνέπεια της επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, υπό την έννοια της άρσης της κατάστασης αδυναμίας ή της τυχόν ήδη παύσης των πληρωμών, η κρίση περί της οποίας στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην έκθεση του εμπειρογνώμονα, και β) για την τήρηση της αρχής της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, υπό την έννοια, όπως προαναφέρθηκε, ότι οι μη συμμετάσχοντες στη συμφωνία δανειστές δεν περιέρχονται σε χειρότερη θέση από εκείνη που θα βρίσκονταν αν οι απαιτήσεις τους επιδιώκονταν με την πτώχευση του οφειλέτη. Ως μη συμμετάσχοντες πιστωτές θεωρούνται εκείνοι των οποίων η συναίνεση τεκμαίρεται, κατά το άρθρο 37 του πτωχευτικού νόμου, αλλά και εκείνοι που τάσσονται εναντίον της επικύρωσης της συμφωνίας, είτε ασκώντας παρέμβαση ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, είτε ψηφίζοντας αρνητικά στην ηλεκτρονική ψηφοφορία, είτε με την άσκηση τριτανακοπής κατά της απόφασης επικύρωσης.

ε) Η απόφαση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης

Εφόσον το πτωχευτικό δικαστήριο διαπιστώσει τη συνδρομή των παραπάνω αναφερθέντων προϋποθέσεων προβαίνει στην αποδοχή της εξυγιαντικής συμφωνίας, και κατά το άρθρο 56 του Ν. 4738/2020, εφόσον δεν έχει ασκηθεί στη δίκη παρέμβαση κατά της επικύρωσής της, είναι αρκετό να συμπεριλαμβάνεται στην απόφαση συνοπτική αιτιολογία που αναφέρεται στο κεφάλαιο της έκθεσης του εμπειρογνώμονα από την οποία αποδεικνύεται ότι συντρέχει κάθε απαιτούμενο στοιχείο για να επικυρωθεί η συμφωνία. Με την απόφαση που επικυρώνει τη συμφωνία ή και με μεταγενέστερη απόφαση, μπορεί να οριστεί από το δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως του χρεώστη ή δανειστή του, πρόσωπο από το Μητρώο διαχειριστών αφερεγγυότητας ως ειδικός εντολοδόχος, για να διενεργεί ειδικές πράξεις, ορισμένες από το δικαστήριο, κυρίως για να διαφυλάσσει την περιουσία του χρεώστη, να διενεργεί ειδικές διαχειριστικές πράξεις, ήτοι αυτές που δεν υπάγονται στη συνήθη διαχείριση και συγκεκριμενοποιούνται στην απόφαση επικύρωσης, τη διενέργεια των πράξεων της παρ. 3 του άρθρου 35 του πτωχευτικού νόμου, όπως αναλύθηκε παραπάνω, για να υπογράψει εκτελεστικές συμβάσεις της συμφωνίας εξυγίανσης και να επιβλέπει την

εφαρμογή των επιμέρους όρων της. Στην απόφαση ορίζονται οι πράξεις τις οποίες μπορεί να διενεργεί ο ειδικός εντολοδόχος και ο χρόνος που διαρκεί η εντολή, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του χρόνου ισχύος της εξυγιαντικής συμφωνίας.

Η δικαστική απόφαση επικύρωσης δημοσιεύεται αμέσως μετά την έκδοσή της επιμελεία του χρεώστη ή των δανειστών στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας και στο Γ.Ε.Μ.Η. Κατά της επικυρωτικής απόφασης μπορεί, κατά το άρθρο 57 του πτωχευτικού νόμου να ασκηθεί το ένδικο μέσο της τριτανακοπής ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, από πρόσωπο που ερημοδικάσθηκε επειδή δεν είχε κλητευθεί νόμιμα. Η τριτανακοπή ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών από την ημέρα που δημοσιεύεται η επικυρωτική απόφαση στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας, και σε περίπτωση που γίνει δεκτή, ακυρώνεται η συμφωνία εξυγίανσης από το δικαστήριο μόνο αν δεν είναι εφικτή η διατήρησή της κατόπιν επανυπολογισμού των ποσών που δικαιούται να λάβει ο τριτανακόπτων, στον οποίο προβαίνει το ίδιο το δικαστήριο.

Η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου μπορεί επίσης να προσβληθεί με το ένδικο μέσο της εφέσεως, μόνο αν αυτή είναι απορριπτική της συμφωνίας εξυγίανσης, κατά το άρθρο 58 του πτωχευτικού νόμου. Μπορούν βέβαια, μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της εφέσεως, να διαταχθούν προληπτικά μέτρα του άρθρου 50 του πτωχευτικού νόμου κατόπιν υποβολής αιτήσεως των εχόντων έννομο συμφέρον στο εφετείο.

Κατά δε το άρθρο 59 του πτωχευτικού νόμου, η συμφωνία εξυγίανσης που έχει επικυρωθεί μπορεί να τροποποιηθεί μία φορά με μεταγενέστερη συμφωνία όλων των συμβαλλόμενων μερών, η οποία κατατίθεται για να επικυρωθεί ενώπιον του δικαστηρίου, επιμελεία του χρεώστη ή οποιουδήποτε εκ των συμβαλλόμενων δανειστών. Και στην περίπτωση αυτή η συναίνεση του Δημοσίου και των Δημοσίων Φορέων είναι τεκμαιρόμενη, όπως και κατά την αρχική επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης.

Η τροποποιητική συμφωνία επικυρώνεται από το δικαστήριο, μόνον εφόσον συντρέχουν περιοριστικά και αθροιστικά τα ακόλουθα:

α) Η τροποποίηση σχετίζεται με το πότε και πώς θα αποπληρωθούν οι απαιτήσεις, ποιές είναι οι παροχές, ή το ποσό των απαιτήσεων που θα αποπληρωθούν.

β) Με την τροποποιητική συμφωνία δεν πρέπει να θίγεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δανειστών. Η πλήρωση της αρχής αυτής ελέγχεται σχετικά με τους δανειστές που τάσσονται εναντίον στο να επικυρωθεί η τροποποιητική συμφωνία ασκώντας παρέμβαση και ως μέτρο σύγκρισης λαμβάνεται η αξία ανάκτησης σε περίπτωση που πτωχεύσει ο χρεώστης κατά τον χρόνο που συνάπτεται η τροποποιητική συμφωνία.

γ) Απαραίτητη είναι η προσκόμιση με τις προτάσεις συμπληρωματικής έκθεσης από τον εμπειρογνώμονα που ορίσθηκε, επί των όρων που τροποποιήθηκαν.

Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να ασκήσει κύρια παρέμβαση κατά τη συζήτηση της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, επικαλούμενος ότι δεν τηρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις και αποδεικνύων ότι τα συμφέροντά του υφίστανται βλάβη που προέρχεται από τη μη πλήρωσή τους. Κατά της απορριπτικής της τροποποιητικής συμφωνίας απόφασης του δικαστηρίου ασκείται μόνο το ένδικο μέσο της εφέσεως.

στ) Τα αποτελέσματα της επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 60 του πτωχευτικού νόμου, από τότε που επικυρώνεται, η συμφωνία εξυγίανσης είναι δεσμευτική για όλους τους δανειστές, οι απαιτήσεις των οποίων ρυθμίζονται από αυτή, ακόμη και αν δεν έχουν συμβληθεί σε αυτή. Απαιτήσεις που γεννώνται μέχρι να εκδοθεί η απόφαση επικύρωσης μπορούν να ρυθμιστούν από τη συμφωνία.

Πραγματοποιείται περιορισμός των δικαιωμάτων των δανειστών κατά των εγγυητών και συνοφειλετών εις ολόκληρον του χρεώστη, καθώς και των υφιστάμενων τους σε περιουσιακά αντικείμενα τρίτων, στο ίδιο ύψος με την απαίτηση κατά του χρεώστη, υπό την προϋπόθεση ρητής συμφωνία του δανειστή, ενώ στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η συναγόμενη συναίνεση του δημοσίου και των δημόσιων φορέων.

Περιορισμός των δικαιωμάτων των πιστωτών μπορεί επίσης να εφαρμοστεί και επί των εγγυήσεων που παρέχει το Δημόσιο εφόσον η συμφωνία περιορίζει το ποσό του εγγυημένου από τον άνω φορέα κεφαλαίου. Εφόσον δεν συναινεί ο δανειστής, οι άνω εγγυήσεις δεν θίγονται στο σύνολό τους ως προς το εκάστοτε ανεξόφλητο εγγυημένο κεφάλαιο. Από τότε που υποβάλλεται αίτηση επικύρωσης, και κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας, και σε κάθε περίπτωση μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την αίτηση επικύρωσης, αναστέλλεται η παραγραφή των δικαιωμάτων των δανειστών κατά του Ελληνικού Δημοσίου, ως εγγυητή, καθώς και η προθεσμία υποβολής αιτημάτων κατάπτωσης που ορίζεται στις οικείες υπουργικές αποφάσεις.

Σε περίπτωση δε που ικανοποιηθεί δανειστής από εγγυητή ή συνοφειλέτη εις ολόκληρον, ο χρεώστης ευθύνεται έναντι των τελευταίων, εάν συντρέχει δικαίωμα αναγωγής, με τον ίδιο τρόπο που ευθύνεται κατά τη συμφωνία έναντι του δανειστή που αυτοί ικανοποίησαν.

Με την επικύρωση της συμφωνίας:

α) Πραγματοποιείται αυτοδίκαιη άρση της απαγόρευσης ή του κωλύματος να εκδίδονται επιταγές που είχε επιβληθεί στον οφειλέτη πριν να ξεκινήσει η διαδικασία εξυγίανσης.

β) Πραγματοποιείται αναστολή της ποινικής δίωξης των πλημμελημάτων για την έκδοση ακάλυπτης επιταγής του [άρθρου 79](#) του ν. [5960/1933](#), για τη μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο του [άρθρου 25](#) του ν. [1882/1990](#) ([Α' 43](#)), καθώς για την καθυστέρηση καταβολής οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία του [άρθρου 1](#) του α.ν. [86/1967](#) ([Α' 136](#)), εφόσον οι ανωτέρω πράξεις τελέσθηκαν πριν να υποβληθεί η αίτηση του άρθρου 44. Η αναστολή ισχύει για όσο χρονικό διάστημα προβλέπεται να διαρκέσει η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του χρεώστη οι απορρέουσες από τη συμφωνία εξυγίανσης και εφόσον εκπληρωθούν εμπρόθεσμα τα συμφωνηθέντα. Σε περίπτωση δε που εκπληρωθούν πλήρως και εμπροθέσμως οι υποχρεώσεις του χρεώστη οι απορρέουσες από τη συμφωνία εξυγίανσης, επέρχεται εξάλειψη του αξιοποιήσιμου των προαναφερθέντων πράξεων, σύμφωνα με το άρθρο 61 του πτωχευτικού νόμου.

γ) Οι οφειλές προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης που ρυθμίζονται στην εξυγιαντική συμφωνία γίνονται ενήμερες εφόσον τηρείται η συμφωνία εξυγίανσης και υφίσταται υποχρέωση των αρμοδίων αρχών για τη χορήγηση

αντίστοιχων βεβαιώσεων ενημερότητας, κατά τα όσα προβλέπονται στη συμφωνία εξυγίανσης.

δ) Εφόσον είναι προβλεπόμενη στη συμφωνία εξυγίανσης, πραγματοποιείται άρση τυχόν κατασχέσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι κατασχέσεις εις χείρας τρίτων, που επιβλήθηκαν δυνάμει των ρυθμιζόμενων με τη συμφωνία οφειλών.

Εν συνεχεία, και κατά το άρθρο 62 του πτωχευτικού νόμου, η επικυρωτική της συμφωνίας απόφαση συνιστά τίτλο εκτελεστό για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με αυτή, εφόσον από τη συμφωνία προκύπτουν η ποσότητα και η ποιότητα της παροχής, καθώς ο χρόνος εκπλήρωσής της. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση αδυναμίας, υπερημερίας ή πλημμελούς εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που προβλέπει η συμφωνία, ο πιστωτής μπορεί να επιδιώξει ατομική αναγκαστική εκτέλεση με επίδοση της επικυρωτικής απόφασης με επιταγή προς εκτέλεση, στην οποία θα προσδιορίζονται τα καταβλητέα ποσά μετά την αφαίρεση των τυχόν ήδη καταβληθέντων⁴³.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, και σύμφωνα με το άρθρο 64 του πτωχευτικού νόμου, με τη συμφωνία εξυγίανσης ή με σύμβαση που καταρτίζεται σε εκτέλεση της τελευταίας, μπορεί να γίνει μεταβίβαση εν όλω ή εν μέρει της επιχείρησης του οφειλέτη, οπότε πραγματοποιείται μεταβίβαση στον αποκτώντα του ενεργητικού της επιχείρησης ή του μέρους της και ίσως, αν το προβλέπει η συμφωνία μέρους των υποχρεώσεων. Με το τίμημα της πώλησης της επιχείρησης ή του μέρους της γίνεται εξόφληση των υπολοίπων υποχρεώσεων, ή διαγραφή τους, ή αν μεταβιβαστεί τμήμα της επιχείρησης παραμένουν ως υποχρεώσεις του οφειλέτη ή γίνεται κεφαλαιοποίησή τους. Προβλέπεται επίσης η αυτοδίκαιη συμμεταβίβαση διοικητικών αδειών στον αποκτώντα το ενεργητικό της επιχείρησης του οφειλέτη. Ο αποκτών διευκολύνεται επίσης φορολογικά, καθώς απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς το κέρδος από τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη σε εφαρμογή συμφωνίας εξυγίανσης δεν λογίζεται δωρεά και δεν συνιστά εισόδημα. Επιπροσθέτως, δεν επιβάλλονται τέλη χαρτοσήμου και κάθε άλλος έμμεσος φόρος ή τέλος στις μεταβιβάσεις και τις μεταγραφές. Δεν λαμβάνεται χώρα πτωχευτική ανάκληση για τις πράξεις που γίνονται για να πραγματοποιηθεί μεταβίβαση, δηλαδή

---

⁴³ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 168.

δεν υπόκεινται σε ανάκληση σε περίπτωση μεταγενέστερης της επικύρωσης πτώχευσης του οφειλέτη.

Η μεταβίβαση της επιχείρησης εν όλω ή εν μέρει ή οποιουδήποτε στοιχείου του ενεργητικού του χρεώστη, μπορεί να γίνει, όπως προαναφέρθηκε α) σε τρίτο, β) σε μία ή περισσότερες εταιρείες που συνιστώνται από τους δανειστές, με εισφορά σε είδος μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη ή γ) σε μία ή περισσότερες άλλες εταιρείες, που ήδη υφίστανται ή ιδρύθηκαν πρόσφατα, υπό τη μορφή εισφοράς εις είδος.

ζ) Η ανατροπή της εξυγιαντικής συμφωνίας

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η εξυγιαντική συμφωνία μπορεί να ανατραπεί με την άσκηση του ένδικου μέσου της τριτανακοπής, οπότε σε περίπτωση ευδοκίμησής του θα επιφέρει καταρχήν την αναδρομική ή μη ακύρωσή της ως προς τον τριτανακόπτοντα, ενώ θα παραμείνει ισχυρή για τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη. Αν όμως οι λόγοι της τριτανακοπής αφορούν σε ελλείψεις προϋποθέσεων για την επικύρωση της συμφωνίας που αν είχαν τεθεί υπόψη του δικαστηρίου αυτό θα εξέδιδε απορριπτική απόφαση, τότε το δικαστήριο μπορεί να κηρύξει την ακυρότητα της συμφωνίας με ισχύ έναντι όλων των συμβαλλομένων.

Επίσης, ο πτωχευτικός νόμος προβλέπει τη δυνατότητα ακύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, με την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος της αιτήσεως ακυρώσεως. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 63 του Ν. 4738/2020 προβλέπεται ότι το δικαστήριο μπορεί να ακυρώσει την εξυγιαντική συμφωνία εκδίδοντας σχετική δικαστική απόφαση, αφού αιτηθεί σχετικά ο έχων έννομο συμφέρον, εάν, αφού επικυρωθεί η συμφωνία, αποκαλυφθεί ότι η τελευταία συνήφθη δολίως από τον οφειλέτη, ή με συμπαιγνία μεταξύ αυτού και του δανειστή ή τρίτου προσώπου, περίπτωση που συντρέχει κυρίως όταν αποκρύπτεται το ενεργητικό ή διογκώνεται το παθητικό του οφειλέτη, εφόσον την προκληθείσα ζημία του αιτούντος δεν μπορεί να αποκαταστήσει η καταβολή αποζημίωσης από τους υπευθύνους. Με την ακύρωση της εξυγιαντικής συμφωνίας αποδεσμεύονται οι δανειστές από τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης και επανέρχονται στη νομική θέση στην οποία βρίσκονταν πριν να επικυρωθεί η συμφωνία

αναφορικά με το ύψος, το είδος, την εξασφάλιση και τα προνόμια των απαιτήσεών τους κατά του χρεώστη και των τυχόν συνοφειλετών και εγγυητών, αν είχε επέλθει με τη συμφωνία διαφορετική διαμόρφωσή τους, αφού αφαιρεθούν τα ποσά που τυχόν είχαν ληφθεί στα πλαίσια της συμφωνίας.

Η ακυρωτική της συμφωνίας απόφαση ή η απορριπτική της αιτήσεως ακυρώσεως, δημοσιεύεται αμέσως, στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας και στο Γ.Ε.Μ.Η., περιληπτικά, επιμελεία του χρεώστη ή δανειστών. Τα δικαιώματα τρίτου προσώπου, αποκτώντος περιουσιακά στοιχεία με επαχθή αιτία από τον χρεώστη μετά την επικύρωση της συμφωνίας, με άγνοια του δόλου ή της συμπαιγνίας του, δεν θίγονται από την ακύρωσή της. Κατά τα άλλα παραμένουν εν ισχύ τα δικαιώματα κάθε δανειστή, συμβληθέντα ή όχι, του κοινού δικαίου, για τις περιπτώσεις που δεν εκπληρώνονται οι υποχρεώσεις του χρεώστη οι αναληφθείσες ή διαμορφωθείσες με τη συμφωνία, που καθυστερούν ή εκπληρώνονται πλημμελώς, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα δικαιώματα καταγγελίας ή υπαναχώρησης, αλλά και η αποδέσμευσή τους από τους όρους της εξυγιαντικής συμφωνίας και η επαναφορά των απαιτήσεών τους στο ποσό που βρίσκονταν αρχικά, αφού πραγματοποιηθεί αφαίρεση των καταβολών που έγιναν στο ενδιάμεσο.

Περαιτέρω, η εξυγιαντική συμφωνία μπορεί να ανατραπεί με το να ασκηθεί αγωγή διάρρηξης στο αρμόδιο κατά τις κοινές διατάξεις του δικονομικού δικαίου δικαστήριο, αντιμετωπιζόμενη ως πρακτικό συμβιβασμού, σύμφωνα με το άρθρο 872 ΑΚ, για τον αιτούντα και μόνο. Ακολούθως, η συμφωνία εξυγίανσης μπορεί να ανατραπεί με την πλήρωση κάποιας διαλυτικής αίρεσης, η οποία νομίμως και κατά το άρθρο 40 του πτωχευτικού νόμου δύναται να περιληφθεί σε αυτήν. Χαρακτηριστική διαλυτική αίρεση συνιστά η μη τήρηση, ολικά ή μερικά της συμφωνίας από τον οφειλέτη.

Τέλος, η συμφωνία εξυγίανσης μπορεί να ανατραπεί εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις πτώχευσης του οφειλέτη και κηρυχθεί αυτή από το αρμόδιο δικαστήριο, οπότε οι απαιτήσεις των πιστωτών θα επανέλθουν ως προς το ύψος και το χρόνο λήξης τους στο προ της επικύρωσης της συμφωνίας καθεστώς. Θα αφαιρεθούν όμως τα τυχόν έχοντα ληφθεί από τον πιστωτή ποσά μέχρι να κηρυχθεί η πτώχευση και κατά την εκπλήρωση της συμφωνίας, ενώ δεν θα θιγούν, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 63 παρ. 3 του πτωχευτικού νόμου δικαιώματα τρίτων που απέκτησαν με επαχθή αιτία

περιουσιακά στοιχεία από τον χρεώστη κατόπιν της επικύρωσης της συμφωνίας, ενώ αγνοούσαν τη νέα κατάσταση αδυναμίας πληρωμών του οφειλέτη⁴⁴.

Γ. Η ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Γ1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η προπτωχευτική διαδικασία της ειδικής διαχείρισης εισήχθη στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 4307/2014 (άρθρα 68επ.), προσπαθώντας να αντιμετωπιστεί το συσσωρευόμενο ιδιωτικό χρέος στα χρόνια της οικονομικής κρίσης που έπληξε την Ελλάδα. Η διαδικασία αυτή στοχεύει στο να διασωθεί η επιχείρηση ως νομικό πρόσωπο, και όχι ο φορέας της, με το να αποφευχθεί να απαξιωθεί αυτή με την πτωχευτική διαδικασία και να επιτευχθεί η σύμμετρη ικανοποίηση των δανειστών από το τίμημα της μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης αυτής⁴⁵. Στα πλαίσια δηλαδή της ειδικής διαχείρισης δεν υπάρχει πρόβλεψη διορθωτικών μεταβολών της επιχείρησης, σχεδίων ανόρθωσης ή ρύθμισης χρεών, όπως στην προπτωχευτική διαδικασία της εξυγίανσης, αλλά επιδιώκεται η διατήρηση και εκποίηση ακόμη και ολόκληρης της επιχείρησης. Πρόκειται στην ουσία για μία εκκαθαριστική και όχι εξυγιαντική διαδικασία, καθώς η επιχείρηση διασώζεται μέσω της επιδίωξης να απόλλεται ο έλεγχός της από τον επιχειρηματία και να μεταβιβάζεται σε άλλο φορέα⁴⁶. Παραμένει όμως πάντα προπτωχευτική διαδικασία, καθώς αν αποτύχει επέρχεται η πτώχευση της επιχείρησης.

Πιο συγκεκριμένα, στην προπτωχευτική διαδικασία της ειδικής διαχείρισης, με αίτηση δανειστή ή δανειστών που κατέχουν το 40% τουλάχιστον των απαιτήσεων συνολικά κατά του χρεώστη και εκ των οποίων ένας τουλάχιστον είναι χρηματοδοτικός φορέας (τράπεζα ή εταιρεία leasing και factoring), στρεφόμενη κατά του χρεώστη (φυσικού ή νομικού προσώπου με πτωχευτική ικανότητα, ευρισκόμενου ήδη σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών), το επιλαμβανόμενο μονομελές πρωτοδικείο της έδρας του

⁴⁴ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 173 – 174.

⁴⁵ ΜΠρΑθ 1612/2017, ΕΕμπΔ 2017, σελ. 656.

⁴⁶ Χριστοπούλου, Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου, 2016, σελ. 314.

χρεώστη, δικάζοντας με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, διατάσσει τον διορισμό του προταθέντος ειδικού διαχειριστή, ο οποίος, συγκεντρώνοντας όλες τις εξουσίες των οργάνων της επιχείρησης και του φορέα της, θα διατηρήσει την επιχείρηση σε λειτουργία και θα επιδιώξει παράλληλα τη μεταβίβαση του ενεργητικού ή λειτουργικών συνόλων ή επιμέρους στοιχείων της επιχείρησης, με τη διενέργεια δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού, η περί του οποίου έκθεση με την αναφορά του πλειοδότη θα υποβληθεί στη συνέχεια στο δικαστήριο προς αποδοχή της.

Στη συνέχεια, η δημοσιοποίηση της πρόσκλησης των δανειστών να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους πραγματοποιείται από τον ειδικό διαχειριστή, ο οποίος θα επαληθεύσει τις αναγγελθείσες απαιτήσεις, θα αποδώσει τις δαπάνες της ειδικής διαχείρισης και θα προβεί σε διανομές στους πιστωτές, με βάση τον συνταχθησόμενο πίνακα κατάταξης, όπως προβλέπεται στον ΠτΚ και τον ΚΠολΔ⁴⁷. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι, όπως προβλέπεται και στο Ν. 4307/2014, με την κατάθεση της αίτησης αναστέλλονται τυχόν αιτήσεις για υπαγωγή σε εξυγιαντικό καθεστώς που εκκρεμούν, ή εκκρεμείς αιτήσεις πτώχευσης, αλλά και απορρίπτονται σχετικές αιτήσεις όταν διαταχθεί να υπαχθεί ο χρεώστης στη διαδικασία της ειδικής διαχείρισης.

Η διαδικασία της ειδικής διαχείρισης, εκτός από τον προπτωχευτικό και εκκαθαριστικό, έχει και προσωρινό χαρακτήρα, καθώς θεσπίσθηκε στα χρόνια της ελληνικής οικονομικής κρίσης και ενόψει αυτής, οπότε σήμερα έχει ήδη καταργηθεί, καθώς δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 265 παρ. 1 περ. γ' και 308 του ΠτΚ, ως ισχύει, καταργείται για το μέλλον από 01.03.2021. Ακολουθεί η επισκόπηση του νόμου περί της ειδικής διαχείρισης.

Γ2. ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Κατά το άρθρο 68 του Ν. 4307/2014, πρώτη και κύρια προϋπόθεση για να υπαχθεί στη διαδικασία ειδικής διαχείρισης είναι η πτωχευτική ικανότητα, την οποία, όπως προαναφέρθηκε, έχει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με έδρα την Ελλάδα, που αδυνατεί, γενικώς και μονίμως, να εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές του

---

⁴⁷ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 181.

υποχρεώσεις. Ειδικά για την περίπτωση των κεφαλαιουχικών εταιρειών, είναι δυνατή η υπαγωγή τους στη διαδικασία ειδικής διαχείρισης και όταν υφίσταται για αυτές λόγος λύσης που προβλέπεται στο άρθρο 165 του Ν. 4548/2018 για δύο συνεχόμενες χρήσεις. Στη συνέχεια, απαραίτητη είναι η κατάθεση σχετικής αίτησης για την υπαγωγή του οφειλέτη στη διαδικασία αυτή από δανειστή ή δανειστές του που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 40% των απαιτήσεων εναντίον του συνολικά, στους οποίους περιλαμβάνεται τουλάχιστον ένας χρηματοδοτικός φορέας.

Ως δανειστές λογίζονται όσοι διατηρούν απαιτήσεις κατά του οφειλέτη κατά την έννοια του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (π.δ. [1123/1980](#)) ή σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, προκειμένου για επιχειρήσεις που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις, υποχρεωτικά ή προαιρετικά σύμφωνα με αυτά, ενώ περιλαμβάνονται επίσης οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις που οφείλονται συμβατικά από τον ως άνω χρόνο αναφοράς μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης των συμβάσεων εφόσον σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες λογιστικές αρχές δεν αποτυπώνονται στις πιο πάνω οικονομικές καταστάσεις.

Για να υπολογιστούν τα ποσοστά των αιτούντων δανειστών, χρησιμοποιείται λίστα δανειστών συντάσσεται από κάτοχο άδειας Λογιστή Φοροτεχνικού Α' ή Β' Τάξεως του Ν. [2515/1997](#) ή ορκωτό ελεγκτή, βασισμένη στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις ή/και τα βιβλία και στοιχεία του χρεώστη ή/και των αιτούντων δανειστών, και ο συντάκτης της την αποτυπώνει σε βεβαίωση για την πλήρωση των προϋποθέσεων της προαναφερθείσας πλειοψηφίας. Πραγματοποιείται επισύναψη της βεβαίωσης αυτής στην αίτηση υπαγωγής αλλιώς η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Για να σχηματιστεί το ανωτέρω ποσοστό συνυπολογίζονται και κοινοπρακτούντες και ομολογιούχοι δανειστές, κατά τους όρους της μεταξύ τους συμφωνίας.

Τέλος, για να είναι η αίτηση παραδεκτή, πρέπει να κατατεθεί δήλωση του ειδικού διαχειριστή που έχει προταθεί (φυσικού ή νομικού προσώπου) ότι αποδέχεται το σχετικό έργο. Αρχικά και κατά το άρθρο 69 του Ν 4307/2014, ειδικός διαχειριστής οριζόταν νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο ή δικηγόρος με οικονομοτεχνικές γνώσεις ή δικηγορική εταιρεία στην οποία συμμετέχει δικηγόρος με οικονομοτεχνικές γνώσεις ή πτυχιούχος ανωτάτης σχολής που είναι μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.) και κάτοχος άδειας Λογιστή Φοροτεχνικού Α'

τάξεως του ν. [2515/1997](#). Στη συνέχεια, δυνάμει του π.δ. 133/2016 και των άρθρων 227 επ. του Ν 4738/2020, προβλέφθηκε «ο διαχειριστής αφερεγγυότητας» που περιλαμβάνεται σε μητρώο που τηρεί η Επιτροπή Διαχείρισης Αφερεγγυότητας. Ο διοριζόμενος ειδικός διαχειριστής μπορεί να είναι ένας ή και «σύμπραξη» περισσότερων ειδικών διαχειριστών. Η σύμπραξη ειδικά των ειδικών διαχειριστών συνιστά προφανώς συλλογικό όργανο διοίκησης της επιχείρησης, έκαστο μέλος του οποίου ασκεί κατά το νόμο «λειτουργήματα», υποκαθιστώντας καθ' ολοκληρίαν τα συνήθη, νόμιμα ή συμβατικά διορισμένα, όργανα διοίκησης της εταιρικής επιχείρησης ή το φυσικό πρόσωπο – φορέα της ατομικής επιχείρησης⁴⁸.

Μέσα σε δώδεκα μήνες από τότε που δημοσιεύτηκε η απόφαση περί θέσεως του οφειλέτη σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης, επέρχεται παύση της διαδικασίας και του λειτουργήματος του ειδικού διαχειριστή. Αν υφίσταται σπουδαίος λόγος ή μεσολαβήσει παραίτηση του ειδικού διαχειριστή, μπορεί να γίνει αντικατάστασή του με αίτηση του έχοντος σχετικό έννομο συμφέρον, η οποία δικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, προς το δικαστήριο που δικάζει την αίτηση για να υπαχθεί ο χρεώστης στο καθεστώς ειδικής διαχείρισης⁴⁹. Ο ειδικός διαχειριστής αμοιβεται από τους αιτούντες δανειστές με σχετική συμφωνία ανάμεσά τους.

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 69 του Ν. 4307/2014, η ευθύνη του ειδικού διαχειριστή προβλέπεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια. Ο νόμος δεν προσδιορίζει καταρχάς έναντι ποίου υφίσταται ο περιορισμός αυτός της ευθύνης του ειδικού διαχειριστή. Αφού όμως, όπως προαναφέρθηκε, ο ειδικός διαχειριστής συνιστά επιλογή των πιστωτών, φαίνεται πως ο νόμιμος αυτός περιορισμός της ευθύνης του υφίσταται έναντι μόνο των προσώπων αυτών ή και του οφειλέτη, ως υπαίτιου για την όλη κατάσταση προσώπου⁵⁰.

Δεν προβλέπεται προσωποκράτηση ή αστική, ποινική ή άλλου είδους ευθύνη για τα χρέη της υπό ειδική διαχείριση εταιρείας, ανεξάρτητα από το πότε βεβαιώνονται και σε ποιο χρόνο ανάγονται, για τον ειδικό διαχειριστή και, αν αυτός συνιστά νομικό πρόσωπο, για τους εκπροσώπους του. Η διάταξη αυτή εννοεί προφανώς ότι δεν

---

⁴⁸ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 192.

⁴⁹ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 184.

⁵⁰ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 192.

υφίσταται προσωπική ευθύνη για τον ειδικό διαχειριστή έναντι, τόσο των δανειστών των υπαρχόντων όταν ανέλαβε τα καθήκοντά του, όσο και αυτών που τυχόν δημιουργεί ο ίδιος στο πλαίσιο διεκπεραίωσης των «καθημερινών συναλλαγών» - τρεχουσών συναλλαγών της διοικούμενης από αυτόν επιχείρησης, ιδίως δε έναντι των δημόσιων αρχών, όσον αφορά την εξόφληση πάσης φύσεως χρεών, φόρων, εισφορών κλπ. της επιχείρησης, και αυτών ακόμα που γεννώνται κατά το χρόνο της ειδικής διαχείρισης. Η δραστηριότητα του ειδικού διαχειριστή δεν λογίζεται ως δραστηριότητα ελεγκτή.

Γ3. Η ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Όπως ορίζει το άρθρο 70 του Ν. 4307/2014, αρμόδιο δικαστήριο για να δικάσει την αίτηση είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του χρεώστη, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Οι αποφάσεις του δεν υπόκεινται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. Για να συζητηθεί η αίτηση πραγματοποιείται ορισμός δικασίμου μέσα σε δύο μήνες από τότε που υποβλήθηκε η αίτηση. Μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 748 παράγραφος 3 ΚΠολΔ να διαταχθεί από τον αρμόδιο δικαστή να κλητευθούν ένας ή περισσότεροι δανειστές του χρεώστη, και να οριστεί προθεσμία για να κλητευθούν αυτοί, η οποία δεν επιτρέπεται να μην υπερβαίνει τις δεκαπέντε ημέρες, καθώς και να καταχωρηθεί η κλήτευση στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.). Για να ασκήσουν παρέμβαση τα παραπάνω πρόσωπα αλλά και οποιοσδήποτε άλλος δανειστής, καταθέτουν προτάσεις επί της έδρας. Αν ασκηθεί παρέμβαση με κατάθεση δικογράφου σε άλλη δικάσιμο, δεν αναβάλλεται η συζήτηση της αίτησης για τη δικάσιμο που έχει ήδη προσδιορισθεί.

Αν ασκήσει σχετική αίτηση ο έχων έννομο συμφέρον, μέχρι να εκδοθεί απόφαση υπαγωγής σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης, μπορεί ο πρόεδρος του αρμόδιου δικαστηρίου να διατάζει τα προληπτικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 86 του Πτωχευτικού Κώδικα κατ' αναλογική του εφαρμογή που εκτέθηκε και στην περιγραφή της διαδικασίας εξυγίανσης. Με την αναστολή των προληπτικών μέτρων, λαμβάνει χώρα αυτοδίκαιη αναστολή και για τους υπόλοιπους συνοφειλέτες, για τις ίδιες απαιτήσεις, και απαγορεύεται η διάθεση των ακινήτων και του εξοπλισμού της επιχείρησης του χρεώστη και τυχόν συνοφειλετών του.

Πραγματοποιείται κοινοποίηση της αίτησης για την υπαγωγή σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης, και της πράξης ορισμού δικασίμου στην επιχείρηση, και δημοσιεύεται αυτή περιληπτικά στο Γ.Ε.ΜΗ. δεκαπέντε το λιγότερο ημέρες πριν να δικαστεί. Η κατάθεση των κυρίων παρεμβάσεων γίνεται υποχρεωτικά το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες πριν να δικαστεί, άλλως είναι απαράδεκτη, και η συνεκδικασή τους με την αίτηση είναι υποχρεωτική. Το ίδιο ισχύει και για τις τυχόν ασκηθείσες πρόσθετες παρεμβάσεις. Το βάρος απόδειξης για τη μη πλήρωση των προϋποθέσεων υπαγωγής σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης του άρθρου 68 φέρεται από τους ασκήσαντες κύρια παρέμβαση.

Με την υποβολή της αίτησης αναστέλλονται τυχόν αιτήσεις που εκκρεμούν για την υπαγωγή σε εξυγιαντικό καθεστώς κατά το άρθρο 100 του Πτωχευτικού Κώδικα ή αιτήσεις για την υπαγωγή σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης ή για να κηρυχθεί πτώχευση που εκκρεμούν, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των παραγράφων 6 και 8 του άρθρου 99 του Πτωχευτικού Κώδικα.

Γ4. Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Όπως ορίζει το άρθρο 71 του Ν. 4307/2014, η αποδοχή της αίτησης από το δικαστήριο αν διαπιστώσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 68 περί υπαγωγής στο καθεστώς ειδικής διαχείρισης. Με την αποδοχή της αίτησης από το δικαστήριο, διορίζεται με απόφασή του ο προτεινόμενος με την αίτηση ειδικός διαχειριστής. Εάν έχουν ασκηθεί περισσότερες της μίας αιτήσεις ή κύρια παρέμβαση για τη θέση σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης, και προτείνονται διαφορετικοί ειδικοί διαχειριστές, τότε διορίζεται ο καταλληλότερος κατά την κρίση του δικαστηρίου από αυτούς που προτάθηκαν. Η έκδοση της σχετικής απόφασης πραγματοποιείται μέσα σε ένα μήνα από τη συζήτηση.

Η αποδεχόμενη ή απορρίπτουσα την αίτηση απόφαση δημοσιοποιείται αμέσως περιληπτικά στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), επιμελεία του χρεώστη ή οποιουδήποτε άλλου έχοντος σχετικό έννομο συμφέρον. Οποιοδήποτε πρόσωπο ερημοδικάσθηκε, είτε γιατί δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου κλήτευσή τους, είτε γιατί αυτή δεν πραγματοποιήθηκε νόμιμα, μπορεί να ασκήσει τριτανakoπή κατά της

αποδεχόμενης της αίτησης απόφασης μέσα σε τριάντα ημέρες από τότε που δημοσιεύτηκε η απόφαση. Η απορριπτική της αίτησης απόφαση προσβάλλεται με έφεση που ασκείται μέσα σε τριάντα ημέρες από τότε που δημοσιεύτηκε η απόφαση, για να συζητηθεί δε η έφεση, ορίζεται δικάσιμος μέσα σε δύο μήνες από την κατάθεσή της.

Όπως διαγράφεται αναλυτικά στο άρθρο 72 του Ν. 4307/2014, με την αποδοχή της αίτησης, οι ατομικές διώξεις κατά της επιχείρησης αναστέλλονται αυτοδίκαια, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η ειδική διαχείριση. Ωστόσο, η ίδια η θέση του άρθρου 72 του Ν. 4307/2014, το οποίο προηγείται της ίδιας της διαδικασίας και των δράσεων του ειδικού διαχειριστή, υποδηλώνει ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να συμπεριλάβει στην επιβαλλόμενη αναστολή και τις αξιώσεις πιστωτών που θα γεννηθούν ενδεχομένως από την ίδια τη δράση του ειδικού διαχειριστή. Αυτό άλλωστε συνάδει και με τη νομική θέση του ειδικού διαχειριστή, ο οποίος τοποθετείται ως υπεύθυνος της καλής πορείας της διαχείρισης, υποχρεούμενος και σε άμεση και βέβαιη ικανοποίηση των πιστωτών που τυχόν θα δημιουργήσει η δράση του. Εξάλλου, κανένας σώφρων πιστωτής δεν θα έσπευδε να εμπιστευθεί τον ειδικό διαχειριστή αν ήταν υποχρεωμένος να υποστεί οποιουσδήποτε χρονικούς ή ποσοτικούς ή άλλους περιορισμούς των νόμιμων δικαιωμάτων του. Είναι επομένως ανεπίδεκτη αμφισβήτησης η θέση πως οι ατομικές διώξεις που αναστέλλονται δεν αφορούν στους πιστωτές που γεννά η δράση του ειδικού διαχειριστή⁵¹.

Οι εν λόγω πιστωτές αλλά και ο τυχόν ζημιωθείς πλειοδότης, επέχουν θέση και «οιονεί ομαδικού πιστωτή», αφού από τη δράση του ειδικού διαχειριστή δημιουργούνται το πρώτον απαιτήσεις τους κατά της υπό ειδική διαχείριση επιχείρησης και της ομάδας πιστωτών της, τα συμφέροντα των οποίων εξυπηρετεί κυρίως ο ειδικός διαχειριστής με την εν γένει δράση του και την υπογραφόμενη σύμβαση μεταβίβασης των εκπλειστηριασθέντων πραγμάτων. Δηλαδή δημιουργούνται απαιτήσεις νέων πιστωτών από τη δράση του ειδικού διαχειριστή, οι οποίες, επειδή έγιναν προς όφελος των παλαιών (πριν να υπαχθεί η επιχείρηση σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης) πιστωτών, μπορούν να ονομασθούν αυτοί «οιονεί ομαδικοί πιστωτές»⁵².

---

⁵¹ Ψυχομάνης, ό.π., σελ 198.

⁵² Ψυχομάνης, ό.π. σελ. 196.

Συνεπώς, στον περιορισμό της αναστολής των διώξεων δεν υπόκεινται οι ως άνω πιστωτές και ο τυχόν ζημιωθείς πλειοδότης, οι οποίοι μπορούν να ασκούν ευθέως και αμέσως τις αξιώσεις τους κατά του ειδικού διαχειριστή και της υπό ειδική διαχείρισης επιχείρησης, επιδιώκοντας άμεση ικανοποίηση από την περιουσία της⁵³.

Μετά τη δημοσίευση της απόφασης περί υπαγωγής στο καθεστώς ειδικής διαχείρισης, ο ειδικός διαχειριστής που ορίστηκε αποκτά το σύνολο της εξουσίας των οργάνων διοίκησης και διαχείρισης της επιχείρησης που προβλέπονται στο καταστατικό. Η εκπροσώπηση της εταιρείας έναντι τρίτων και η διεκπεραίωση καθημερινών συναλλαγών αναλαμβάνεται από τον ειδικό διαχειριστή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται το να συντάσσει οικονομικές καταστάσεις και να υποβάλλει φορολογικές δηλώσεις, ενώ επέρχεται αναστολή κατά τη διάρκεια της ειδικής διαχείρισης της υποχρέωσης έγκρισης να εγκρίνει η γενική συνέλευση των μετόχων τις οικονομικές καταστάσεις.

Το ότι τίθεται η επιχείρηση σε καθεστώς ειδικής διαχείρισης δεν είναι σπουδαίος λόγος για να καταγγέλλονται εκκρεμείς συμβάσεις, ούτε για να ανακαλούνται διοικητικές άδειες. Μάλιστα, για να συνεχίσει η επιχείρηση να λειτουργεί απρόσκοπτα και να μεγιστοποιήσει το τίμημα της εκποίησης του ενεργητικού, είναι δυνατή η αίτηση από τον ειδικό διαχειριστή να εκδοθούν ή να ανανεωθούν διοικητικές άδειες κάθε είδους ή και σύναψη δικαιοπραξιών για να εκμεταλλευτεί επωφελέστερα το ενεργητικό. Στις άδειες αυτές περιλαμβάνονται συνήθως οι άδειες λειτουργίας κάθε είδους και κάθε επιμέρους διοικητική πράξη που τίθεται ως προϋπόθεση για τη λειτουργία. Σχετικά με τις δικαιοπραξίες, είναι δυνατή από τον ειδικό διαχειριστή η εκμίσθωση, ή μίσθωση ή με άλλον τρόπο κτήση ή διάθεση της χρήσης πραγμάτων και δικαιωμάτων, η ανταλλαγή πραγμάτων, κινητών ή ακινήτων, καθώς και δικαιωμάτων ανηκόντων στην επιχείρηση με αντίστοιχα πράγματα ή δικαιώματα τρίτων, εφόσον η συνολική αξία των ανταλλασσόμενων είναι ίση.

Γ5. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

---

⁵³ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 198.

Στα άρθρα 73 – 77 του Ν. 4307/2014 περιγράφονται τα στάδια της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης, τα οποία συνίστανται α) στις ενέργειες τις αφορώσες στη διάθεση του ενεργητικού, β) στην εκδίκαση της αίτησης με την οποία γίνεται αποδεκτή η έκθεση η αναφέρουσα τον πλειοδότη, γ) στη μεταβίβαση του ενεργητικού, δ) στην περάτωση της διαδικασίας και ε) στη διανομή προς τους πιστωτές.

Καταρχάς, με την εγκατάσταση του ειδικού διαχειριστή, αφού τον βοηθήσει η δημόσια αρχή στη διοίκηση της επιχείρησης, λαμβάνει χώρα αμέσως εκ μέρους του η σύνταξη απογραφής για τα στοιχεία της επιχείρησης, και στη συνέχεια η κατάρτιση, δυνάμει της ως άνω απογραφής, υπομνήματος προσφοράς, όπου, εκτός από τα στοιχεία που έχουν απογραφεί, περιλαμβάνεται και οποιαδήποτε πληροφορία χρήσιμη για την εικόνα του ενεργητικού της. Για να διατηρηθεί η λειτουργία της επιχείρησης από τον ειδικό διαχειριστή, και να καλυφθούν δαπάνες και έξοδα της ειδικής διαχείρισης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι δικές του αμοιβές μπορούν να ληφθούν, όσο διαρκεί η ειδική διαχείριση, χρηματοδοτήσεις ή εισφορές αγαθών ή υπηρεσιών.

Το συντομότερο δυνατόν από την εγκατάσταση του, διενεργείται από τον ειδικό διαχειριστή δημόσιος πλειοδοτικός διαγωνισμός για να εκποιηθεί το ενεργητικό της επιχείρησης που τελεί υπό ειδική διαχείριση συνολικά, ή επί μέρους λειτουργικά σύνολα της επιχείρησης (κλάδοι) ή περιουσιακά της στοιχεία εφόσον αυτά δεν αποτελούν κλάδους. Ως επιχείρηση ή τμήμα επιχείρησης νοείται το σύνολο πραγμάτων, δικαιωμάτων, υποχρεώσεων, καταστάσεων, εννόμων σχέσεων και άυλων αγαθών, τα οποία είναι οργανωμένα σε οικονομική ενότητα από τον φορέα τους (επιχειρηματία), για να εξυπηρετήσουν ορισμένο οικονομικό, συνήθως εμπορικό σκοπό, αποκτώντα σταδιακά αυτοτελή, ως σύνολο, αξία και δυναμικότητα, ανεξάρτητη από τον οργανωτή τους. Ως περιουσία ή ομάδα περιουσίας νοείται ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ή απλώς ένα σύνολο δικαιωμάτων (ενεργητικού) που έχουν μεταξύ τους έναν συνεκτικό δεσμό (π.χ. κοινή προέλευση, τόπο, σκοπό), και μπορούν να αποτιμηθούν ενιαία και ως σύνολο⁵⁴.

Για να εκποιηθεί το ενεργητικό, εν όλω ή εν μέρει, κατά περίπτωση, πρέπει να πραγματοποιηθεί από τον ειδικό διαχειριστή, δημοσίευση με ολοσέλιδη καταχώρηση

---

⁵⁴ Ψυχομάνης, ό.π. σελ. 195.

σε δύο καθημερινής πανελλήνιας κυκλοφορίας εφημερίδες, στο Γ.Ε.ΜΗ. και στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Τομέας Νομικών) και ανάρτηση επίσης στον τυχόν ιστότοπο της επιχείρησης στο διαδίκτυο και στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης πρόσκλησης για να διενεργηθούν ένας η παραπάνω δημόσιοι πλειοδοτικοί διαγωνισμοί.

Στην πρόσκληση ορίζεται ημερομηνία που θα υποβληθούν δεσμευτικές προσφορές, στις οποίες δεν θα περιλαμβάνεται οποιαδήποτε αίρεση ή επιφύλαξη, και οι οποίες θα συνοδεύονται από εγγυητική επιστολή για το ισόποσο του προσφερόμενου τιμήματος, ενώπιον του ειδικού διαχειριστή, στα γραφεία της επιχείρησης ή κατά την κρίση του στο κατάστημα του αρμόδιου δικαστηρίου. Η ημερομηνία αυτή απέχει είκοσι το λιγότερο και το πολύ σαράντα εργάσιμες ημέρες από τότε που δημοσιεύτηκε η πρόσκληση. Η πρόσκληση πρέπει να καθορίζει και τους λοιπούς όρους του σχετικού πλειοδοτικού διαγωνισμού, μεταξύ των οποίων περιέχεται η δέσμευση ότι όταν υπογραφεί η σύμβαση μεταβίβασης θα καταβάλλεται σε μετρητά το τίμημα συνολικά, ενώ πρέπει να περιλαμβάνει και το κείμενο της σύμβασης μεταβίβασης για τη δικαιοπραξία που σκοπείται. Μπορούν να διατίθενται από τον ειδικό διαχειριστή προς ενδιαφερομένους πληροφορίες αναφορικά με τα διατιθέμενα περιουσιακά στοιχεία και την δραστηριότητα της επιχείρησης και τα θέματα εργασίας και τις σχέσεις της υπό ειδική διαχείριση εταιρίας, καθώς και να παρέχεται πρόσβαση σε ενδιαφερομένους αγοραστές σε στοιχεία της εταιρίας.

Αφού λήξει η διαδικασία υποβολής, πραγματοποιείται από τον ειδικό διαχειριστή αποσφράγιση των προσφορών και σύνταξη έκθεσης αναφέρουσας τον πλειοδότη. Η κοινοποίηση της έκθεσης αυτής γίνεται στους νομίμως καταθέσαντες προσφορές και κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο που αποφαινεται επί της αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς ειδικής διαχείρισης.

Σε περίπτωση που κατά το διαγωνισμό πραγματοποιήθηκε κατάθεση μίας μόνο προσφοράς, λαμβάνει χώρα αμέσως, κατόπιν προσκλήσεως του ειδικού διαχειριστή, συνέλευση των δανειστών, με την οποία αποφασίζεται, με πλειοψηφία επί του συνόλου των εκπροσωπούμενων στη συνέλευση απαιτήσεων (εφόσον υφίσταται η απαιτούμενη απαρτία που ορίζεται ως η πλειοψηφία των απαιτήσεων των πιστωτών οφειλέτη) η

υποβολή της έκθεσης στο ως άνω αρμόδιο δικαστήριο. Δέκα το λιγότερο ημέρες πριν να συγκληθεί η συνέλευση των δανειστών, πληροφορούνται αυτοί για την προσφορά. Οι αναφερόμενοι στη λίστα δανειστών της παραγράφου 4 του άρθρου 68 του Ν. 4307/2014 δικαιούνται να συμμετέχουν στη συνέλευση, ενώ προσκαλούνται με τον ίδιο τρόπο που δημοσιεύεται η πρόσκληση για να διενεργηθεί ο δημόσιος πλειοδοτικός διαγωνισμός. Εάν ληφθεί απόφαση υποβολής, υποβάλλεται από τον ειδικό διαχειριστή αίτηση αποδοχής στο δικαστήριο.

Αν το σύνολο του ενεργητικού της επιχείρησης αποτέλεσε αντικείμενο του διαγωνισμού και δεν έλαβε χώρα καμία κατάθεση προσφοράς ή καμίας προσφοράς για οποιοδήποτε από τα λειτουργικά σύνολα, η διαδικασία θεωρείται κατά κανόνα λήξασα και ο ειδικός διαχειριστής διατηρεί την υποχρέωση υποβολής αίτησης πτώχευσης εναντίον του χρεώστη, εκτός εάν κριθεί από τον ειδικό διαχειριστή ότι, παρά το αποτέλεσμα αυτό για το ενεργητικό εν όλω ή εν μέρει, μπορεί να επιτύχει επόμενος διαγωνισμός, πραγματοποιούμενος όσο διαρκεί η ειδική διαχείριση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση υποβολής μίας μόνο προσφοράς, που δεν έλαβε την έγκριση της συνέλευσης των δανειστών. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης του, λαμβάνονται υπόψη από τον ειδικό διαχειριστή τυχόν νέες πραγματικές και νομικές καταστάσεις για το ενεργητικό ή την αγορά των υποψηφίων που προσφέρονται γενικά, που δεν συνέτρεχαν ή συνέτρεχαν, αλλά ήταν άγνωστες, όταν προκηρύχθηκε ο πρώτος διαγωνισμός. Η επιλογή για την προκήρυξη επόμενου διαγωνισμού για το ενεργητικό, εν όλω ή εν μέρει, βασίζεται στην κρίση του ειδικού διαχειριστή και μνημονεύεται σύντομα από αυτόν.

Εάν όμως που δεν έλαβε χώρα κατάθεση προσφοράς για ορισμένα μόνο από τα λειτουργικά σύνολα και δεν επελέγη να διενεργηθεί δεύτερος διαγωνισμός, κατά τα ως άνω, διατίθενται από τον ειδικό διαχειριστή μόνο αυτά για τα οποία έχουν ληφθεί προσφορές εφαρμοζόμενης αναλογικά της ανωτέρω διαδικασίας.

Για να συζητηθεί η αίτηση αποδοχής της έκθεσης που υποβλήθηκε, οι τυχόν παρεμβάσεις και οποιοδήποτε άλλο σχετικό ζήτημα, εφαρμόζονται αναλόγως τα ισχύοντα για την αίτηση υπαγωγής σε ειδική διαχείριση. Η έκθεση που υποβλήθηκε γίνεται δεκτή από το δικαστήριο, αν διαπιστωθεί η τήρηση των προαναφερθέντων όρων και ότι η εισαγόμενη προς έγκριση προσφορά είναι του πλειοδότη ή, σε

περίπτωση υποβολής μίας προσφοράς, ότι έχει εγκριθεί από τη συνέλευση των δανειστών και έχει ανακηρυχθεί ο αγοραστής ή οι αγοραστές. Η σχετική απόφαση δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα και λαμβάνει χώρα περιληπτική δημοσίευσή της στο Γ.Ε.ΜΗ.. Αν γίνει αποδεκτή η αίτηση, ορίζεται από το αρμόδιο δικαστήριο και εισηγητής δικαστής για να διανεμηθεί το πλειστηρίασμα. Το πρόσωπο που ερημοδικάσθηκε, είτε λόγω έλλειψης ή μη νόμιμης κλητεύσεώς του, μπορεί να ασκήσει τριτανακοπή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών από τότε που δημοσιεύτηκε η απόφαση για την έκθεση.

Εφόσον δημοσιευθεί θετική απόφαση επί της υποβληθείσας έκθεσης, πραγματοποιείται από τον ειδικό διαχειριστή προς τον αγοραστή ή τους αγοραστές έγγραφη σχετική πρόσκλησή του για να υπογράψει μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες τη σύμβαση μεταβίβασης την περιληφθείσα στην πρόσκληση. Η παραπάνω σύμβαση αντιμετωπίζεται ως τελεσίδικη κατακύρωση του 1003 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η κατακύρωση στον υπερθεματιστή δημιουργεί ιδιόρρυθμη ενοχική σχέση πωλήσεως. Η ενοχική αυτή σύμβαση γεννά με τη σειρά της τις υποχρεώσεις, του μεν υπερθεματιστή να καταβάλλει το πλειστηρίασμα, του δε εκποιήσαντος την περιουσία ή την επιχείρηση να παραδώσει στον πλειοδότη, αφενός μεν τη νομή των κινητών, αφετέρου δε περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης του πλειστηριασμού, προκειμένου αυτός να μπορεί να επισπεύσει αν χρειασθεί αναγκαστική εκτέλεση και να προβεί ακόμα στις απαιτούμενες μεταγραφές επί ακινήτων.

Η υπογραφή της σύμβασης μεταβίβασης επέχει θέση κατακύρωσης, θέση δε περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης επέχει η πράξη εξόφλησης του τιμήματος. Με την υπογραφή έτσι της μεταβιβαστικής σύμβασης και την πράξη εξόφλησης, ο ειδικός διαχειριστής οφείλει να παραδώσει τη νομή των κινητών που περιλαμβάνονται στη σύμβαση στον αντισυμβληθέντα πλειοδότη, ο οποίος με την πράξη εξόφλησης θα διαθέτει επιπλέον και τίτλο εκτελεστό εναντίον του ειδικού διαχειριστή ή του προηγούμενου κυρίου ή οποιουδήποτε τρίτου προσβάλλει τη νομή των πραγμάτων, μη αποδίδοντάς την⁵⁵.

Η δικαστική απόφαση που εγκρίνει την πλειοδοσία και την υπογραφή της σύμβασης με τον πλειοδότη δεν εμποδίζει τυχόν μεταγενέστερη τροποποίηση της σύμβασης ως

---

⁵⁵ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 196.

προς το τίμημα της προσφοράς κατά τον πλειοδοτικό διαγωνισμό λόγω ανακαλυφθέντος ελαττώματος. Άλλωστε, η δικαστική απόφαση που εγκρίνει την προσφορά του πλειοδότη δεν αφορά και το ύψος αυτής. Το δικαστήριο δηλαδή δεν έχει το δικαίωμα απόρριψης της πλειοδοσίας ως ανεπαρκούς ή της διαφορετικής διαμόρφωσής της, αλλά είναι υποχρεωμένο να εγκρίνει την οποιαδήποτε προσφορά αρκεί να έχουν τηρηθεί τυπικά οι νόμιμοι όροι και να διαπιστώνεται ότι η προσφορά ανήκει στον συγκεκριμένο πλειοδότη⁵⁶.

Εάν γίνει εμπρόθεσμη καταβολή του τιμήματος, συντάσσεται αμέσως από τον ειδικό διαχειριστή εξοφλητική πράξη. Πραγματοποιείται προσάρτηση της πράξης αυτής στη Σύμβαση Μεταβίβασης, επέχουσας θέση περίληψης έκθεσης κατακύρωσης του άρθρου 1005 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και εφαρμόζονται ως προς αυτήν αναλόγως όσα ισχύουν για την τελευταία, και συνεπάγεται, αν μεταβιβάζονται ακίνητα, μετά τη μεταγραφή της, την εξάλειψη και διαγραφή των υπέρ τρίτων βαρών.

Δεν εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 479 Α.Κ. όταν μεταβιβάζεται συνολικά το ενεργητικό της επιχείρησης ή και λειτουργικά σύνολα αυτής, το οποίο προβλέπει ότι, αν μεταβιβάζεται περιουσία ή επιχείρηση, την έκταση της ευθύνης του αποκτώντος απέναντι στο δανειστή του μεταβιβάζοντος για τα ανήκοντα στην περιουσία ή την επιχείρηση χρέη.

Η διάταξη του άρθρου 64 του Πτωχευτικού Κώδικα καταλαμβάνει την παραπάνω σύμβαση μεταβίβασης, τις εκκρεμείς συμβάσεις της επιχείρησης και τις διοικητικές άδειες. Υπάρχει απαλλαγή για τις πράξεις με τις οποίες πραγματοποιείται η μεταβίβαση από κάθε φόρο, τέλος ή δικαίωμα Δημοσίου ή τρίτων, καθώς και τελών χαρτοσήμου, εξαιρουμένου του ΦΠΑ. Ακόμη, η υπό ειδική διαχείριση επιχείρηση δεν υποχρεώνεται στην προσκόμιση αποδεικτικού ότι είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερη, για να συνάψει τη σύμβαση μεταβίβασης, για να λάβει δάνεια, πιστοδοτήσεις και χρηματοδοτήσεις κάθε είδους, καθώς και να πραγματοποιήσει οποιαδήποτε άλλη συναλλαγή με το Δημόσιο, όσο διαρκεί η ειδική διαχείριση.

---

⁵⁶ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 200.

Τέλος, ως προς αμοιβές συμβολαιογράφων, δικηγόρων κλπ. για τις ως άνω πράξεις ή συμβάσεις τυγχάνει αναλογικής εφαρμογής το άρθρο 134 του παλαιού Πτωχευτικού Κώδικα που προβλέπει μείωσή τους στο 30%, διάταξη που δεν περιελήφθη στο νέο Πτωχευτικό Κώδικα, ενώ προβλέπεται εξαίρεση των πράξεων αυτών από την ανάκληση σε περίπτωση πτώχευσης, κατά την έννοια των άρθρων 116 επ. του Πτωχευτικού Κώδικα.

Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι με τη διάταξη του άρθρου 72^A του Πτωχευτικού Κώδικα που θεσπίστηκε το έτος 2020, προβλέφθηκε για πρώτη φορά η δυνατότητα αντικατάστασης της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης από αυτή της εξυγίανσης, καθώς σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οποτεδήποτε, πριν να λήξει η ειδική διαχείριση, ο χρεώστης ή δανειστές του, νομιμοποιούνται για την υποβολή αιτήσεως ώστε να ανατραπεί η διαδικασία της ειδικής διαχείρισης, εάν κατατεθεί από αυτούς ταυτόχρονη με την αίτηση αυτή αίτηση επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις. Η κατάθεση της εν λόγω αίτησης πραγματοποιείται ενώπιον του αρμόδιου για να δικάσει την αίτηση επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης πτωχευτικού δικαστηρίου, και η κοινοποίησή της στον Ειδικό Διαχειριστή γίνεται αμέσως αλλιώς κρίνεται απαράδεκτη. Ο Ειδικός Διαχειριστής και οι λοιποί δανειστές του υπό ειδική διαχείριση προσώπου νομιμοποιούνται να ασκήσουν κύρια ή πρόσθετη παρέμβαση. Η αίτηση αυτή της ανατροπής της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης συνεκδικάζεται με την αίτηση επικύρωσης, γίνεται δεκτή αν επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης και απορρίπτεται σε κάθε άλλη περίπτωση. Η δημοσίευση της επί της αίτησης απόφασης γίνεται με τον ίδιο τρόπο που δημοσιεύεται η επί της αίτησης επικύρωσης απόφαση και προσβάλλεται με τα ίδια ένδικα μέσα όπως η επί της αίτησης επικύρωσης απόφαση.

Η διαδικασία της ειδικής διαχείρισης δεν αναστέλλεται αυτοδίκαια αν κατατεθεί αίτηση ανατροπής. Για να ανασταλεί η διαδικασία ή η τρέχουσα προθεσμία πρέπει να χορηγηθεί προσωρινή διαταγή μέχρι να συζητηθεί η αίτηση ανατροπής και υπό την προϋπόθεση της συζήτησης αυτής, αφού πιθανολογηθεί ότι η επικύρωση της εξυγιαντικής συμφωνίας είναι σύμφωνη με την αίτηση τη συνοδεύουσα υποχρεωτικά την αίτηση ανατροπής. Σε περίπτωση που γίνει αποδεκτή η αίτηση ανατροπής, πραγματοποιείται παύση της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης και ανατροπής των αποτελεσμάτων της υπαγωγής στο καθεστώς της ειδικής διαχείρισης για το μέλλον. Εκποιήσεις του ενεργητικού για τις οποίες έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις δημοσιότητας

της παραγράφου 2 του άρθρου 75 του Ν. 4307/2014 δεν θίγονται. Προβλέπεται απαλλαγή του Ειδικού Διαχειριστή για κάθε αστική και ποινική ευθύνη που σχετίζεται με τα αποτελέσματα της διαδικασίας που έχει περατωθεί ως τότε.

Γ6. Η ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Αναφορικά με τον τρόπο περάτωσης της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης, και εκτός από την ανατροπή και αντικατάστασή της με τη διαδικασία εξυγίανσης που αναφέρθηκε αμέσως παραπάνω, σύμφωνα με το άρθρο 76 του Ν. 4307/2014, εάν δεν μεταβιβαστεί εξ ολοκλήρου τουλάχιστον το 90% του συνόλου του ενεργητικού της εταιρείας (ως λογιστική αξία) μέσα στους δώδεκα μήνες που προβλέπονται στο άρθρο 69 παρ. 3, τότε η διαδικασία θεωρείται λήξασα και υπάρχει υποχρέωση του ειδικού διαχειριστή υποβολής αίτησης πτώχευσης της επιχείρησης. Εάν αίτηση πτώχευσης είναι εκκρεμής τότε εξετάζεται.

Εξαιρείται η περίπτωση που, μέσα στην παραπάνω προθεσμία υπάρχει εκκρεμής πλειοδοτική διαδικασία και υποβάλλεται αίτηση προς το δικαστήριο για να γίνει αποδεκτή προσφορά, με την οποία διατίθεται (αφού ληφθούν υπόψη και τυχόν προηγούμενες διαθέσεις) τουλάχιστον το 90% του συνόλου του ενεργητικού της εταιρείας (ως λογιστική αξία και ανεξαρτήτως τρόπου διάθεσης), οπότε πραγματοποιείται αυτοδίκαιη παράταση της ειδικής διαχείρισης, μέχρι να εκδοθεί σχετική απόφαση από το αρμόδιο δικαστήριο και να ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταβίβασης των σχετικών στοιχείων.

Εάν μεταβιβαστεί με επιτυχία από τον ειδικό διαχειριστή τουλάχιστον το 90% του ενεργητικού της επιχείρησης συνολικά (ως λογιστική αξία) και εάν κατά την κρίση του, δυνάμει των απαιτήσεων των δανειστών που αναγγέλθηκαν, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 77 του Ν. 4307/2014, το προϊόν ρευστοποίησης είναι επαρκές για να ικανοποιηθούν πλήρως όλοι οι δανειστές, υποβάλλεται από αυτόν σχετικό αίτημα στο αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο μπορεί να αποφασίσει να παραταθεί ο διορισμός του, με αποκλειστικό αντικείμενο να διαθέσει το προϊόν ρευστοποίησης προς τους δικαιούχους.

Εάν ο φορέας της επιχείρησης κηρυχθεί σε πτώχευση, και εκκρεμεί να διατεθεί μέρος του ενεργητικού της επιχείρησης στους δανειστές, ο έλεγχος του υπολοίπου αυτού και η ευθύνη να διανεμηθεί στους δικαιούχους διατηρείται από τον ειδικό διαχειριστή, και η διανομή δεν ανακαλείται.

Γ7. Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ

Κατά το άρθρο 77 του Ν. 4307/2014, ο ειδικός διαχειριστής, όσο πιο σύντομα γίνεται, αφού μεταβιβαστεί το ενεργητικό της επιχείρησης (ή και μέρος αυτής ως λειτουργικό σύνολο) κατά τα προαναφερόμενα έχει την υποχρέωση να προβεί σε δημοσιοποίηση, κατ' ανάλογη εφαρμογή των οριζομένων στην παράγραφο 4 του άρθρου 73 του ίδιου νόμου, ήτοι να προβεί σε ολοσέλιδη καταχώρηση σε δύο καθημερινής πανελλήνιας κυκλοφορίας εφημερίδες, στο Γ.Ε.ΜΗ. και στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Τομέας Νομικών) και να αναρτήσει επίσης στον τυχόν ιστότοπο της επιχείρησης στο διαδίκτυο και στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, πρόσκληση για να αναγγελθούν οι απαιτήσεις των δανειστών. Οι απαιτήσεις των δανειστών αναγγέλλονται μέσα σε ένα μήνα από τότε που δημοσιοποιήθηκε η πρόσκληση.

Περαιτέρω, αφού αφαιρεθούν από το προϊόν της ειδικής διαχείρισης τα έξοδα της διαδικασίας από τον ειδικό διαχειριστή, περιλαμβανομένων των δαπανών για να λειτουργεί η επιχείρηση κατά την ειδική διαχείριση και αποδοθούν τα αντίστοιχα ποσά σύμμετρα προς τους δικαιούχους, επαληθεύονται οι απαιτήσεις δυνάμει των στοιχείων της επιχείρησης, κατά την απλοποιημένη διαδικασία του άρθρου 163 του Πτωχευτικού Κώδικα, ανεξαρτήτως ποσού απαίτησης, και συντάσσεται, για το υπόλοιπο που απομένει, πίνακας κατάταξης κατά τις διατάξεις των άρθρων 153 - 161 του Πτωχευτικού Κώδικα που εφαρμόζονται αναλογικά. Δηλαδή, οι απαιτήσεις των πιστωτών τις οποίες δημιούργησε η δράση του ίδιου του διαχειριστή χάριν των σκοπών της διαχείρισης, ικανοποιούνται προνομιακά, και μάλιστα προτού καν αφαιρεθούν οι δαπάνες της διαχείρισης και οι αμοιβές του διαχειριστή. Πρώτα αμείβει κανείς αυτούς που έχει καλέσει να τον βοηθήσουν στο έργο του και ύστερα τον εαυτό του από το τυχόν περίσσευμα⁵⁷.

---

⁵⁷ Ψυχομάνης, ό.π., σελ. 193.

Οι ανακοπές κατά του πίνακα, τόσο σχετικά με την επαλήθευση όσο και με την κατάταξη, και την αναμόρφωσή του εκδικάζονται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την έδρα του, με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η διανομή προς τους δανειστές πραγματοποιείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Δ. ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Τόσο η διαδικασία της εξυγίανσης του Ν. 4446/2016, ως ισχύει σήμερα, όσο και η διαδικασία της ειδικής διαχείρισης του Ν. 4307/2014, δεν αποτελούν νέους στην ελληνική νομοθεσία θεσμούς, αλλά έχουν «κοινό πρόγονο» το Ν. 1892/1990. Πιο συγκεκριμένα, η εξυγιαντική διαδικασία παρουσιάζει ομοιότητες με τη διαδικασία ρύθμισης των χρεών της επιχείρησης του οφειλέτη με τους πιστωτές του των άρθρων 44 και 45 του νόμου αυτού, ενώ η διαδικασία ειδικής διαχείρισης είναι απόγονος της προβλεπόμενη στα άρθρα 46 και 46^Α του ιδίου νόμου διαδικασία εκκαθάρισης. Μετά την κατάργηση του Ν. 1892/1990, η διαδικασία ρύθμισης των χρεών και η διαδικασία εκκαθάρισης αντικαταστάθηκαν από τις διαδικασίες συνδιαλλαγής και ειδικής εκκαθάρισης αντίστοιχα από τον νεοεισαχθέν πτωχευτικό κώδικα. Στη συνέχεια, η διαδικασία συνδιαλλαγής αντικαταστάθηκε από τη σημερινή διαδικασία εξυγίανσης, ενώ η ειδική εκκαθάριση καταργήθηκε και στη θέση της θεσπίσθηκε η ειδική διαχείριση.

Τόσο η εξυγιαντική, όσο και η διαδικασία ειδικής διαχείρισης αποτελούν προπτωχευτικές διαδικασίες, υπό την έννοια ότι είναι χρονικά προηγούμενες από την πτώχευση, η οποία κηρύσσεται εάν αυτές αποβούν άκαρπες. Οι δύο αυτές διαδικασίες δηλαδή έχουν κοινό σκοπό, που συνίσταται, όπως προαναφέρθηκε, στο να διασωθεί η επιχείρηση του οφειλέτη και να αποφευχθεί να απαξιωθεί αυτή με την πτώχευσή της. Αξιοσημείωτο βέβαια είναι ότι ο σκοπός αυτός αμφισβητείται από την επιστήμη για τη διαδικασία της ειδικής διαχείρισης, η οποία, λόγω του εκκαθαριστικού της χαρακτήρα, υποστηρίζεται ότι κατατείνει περισσότερο στο να ικανοποιηθούν οι δανειστές μέσω της απόληψης του προϊόντος ρευστοποίησης. Σε κάθε περίπτωση βέβαια, το ότι

διασώζεται η επιχείρηση στα πλαίσια της ειδικής διαχείρισης δεν σημαίνει ότι διασώζεται και ο φορέας της που αποξενώνεται από αυτήν, ενώ ο φορέας της επιχείρησης διασώζεται στην εξυγιαντική διαδικασία, με εξαίρεση που αντικείμενο αυτής είναι η μεταβίβαση της επιχείρησης.

Περαιτέρω, τόσο για την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, όσο και για την υπαγωγή σε ειδική διαχείριση απαιτείται η υποβολή αίτησης, ωστόσο βασική διαφορά μεταξύ των δύο διαδικασιών είναι η υποβολή της αίτησης από πρόσωπα διαφορετικών συμφερόντων. Δηλαδή, στην εξυγιαντική διαδικασία η αίτηση για να επικυρωθεί η συμφωνία εξυγίανσης υποβάλλεται τόσο από τον ίδιο τον χρεώστη όσο και από τους δανειστές, ενώ μοναδικός τρόπος για την εκκίνηση της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης είναι να υποβληθεί αίτηση από τους δανειστές, χωρίς καμία απολύτως συμμετοχή του οφειλέτη.

Επιπλέον, βασική διαφορά μεταξύ των δύο διαδικασιών είναι το χρονικό σημείο στο οποίο μπορεί να υπαχθεί ο οφειλέτης σε έκαστη των διαδικασιών. Πιο συγκεκριμένα, μία επιχείρηση μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς εξυγίανσης από τη στιγμή που γεννιέται η πιθανότητα αφερεγγυότητας μέχρι και το χρόνο παύσης πληρωμών, ενώ για να υπαχθεί στη διαδικασία ειδικής διαχείρισης προαπαιτείται η επιχείρηση να έχει περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών. Στην περίπτωση δηλαδή που η επιχείρηση έχει παύσει τις πληρωμές της, μοναδικός τρόπος διάσωσης της ως λειτουργικό σύνολο είναι η υποβολή αίτησης των πιστωτών της για να υπαχθεί στο καθεστώς ειδικής διαχείρισης, ώστε να μπορέσουν να ικανοποιηθούν από το προϊόν ρευστοποίησης κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ενώ η επιχείρηση ή τμήματα αυτής θα διατηρηθούν σε λειτουργία, μεταβιβαζόμενα σε νέο φορέα.

Τέλος, βασική διαφορά μεταξύ των δύο διαδικασιών αποτελούν τα μέτρα που λαμβάνονται ως περιεχόμενο της συμφωνίας έκαστης εξ αυτών. Πιο συγκεκριμένα, με τη διαδικασία της εξυγίανσης, μπορεί να ρυθμιστεί με οποιοδήποτε τρόπο το ενεργητικό και το παθητικό του χρεώστη, ενώ αποκλειστικό αντικείμενο της συμφωνίας στη διαδικασία ειδικής διαχείρισης είναι να εκποιηθεί το ενεργητικό της επιχείρησης με πλειοδοτικό διαγωνισμό. Είναι άλλωστε γνωστός ο χαρακτηρισμός της διαδικασίας ειδικής διαχείρισης ως «νομικά κηδεμονευόμενης», καθώς, με δεδομένο ότι τα ουσιώδη στοιχεία της σύμβασης πώλησης μέσω πλειοδοτικού διαγωνισμού

επιβάλλονται από τις οικείες νομοθετικές ρυθμίσεις, δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω η αρχή της συμβατικής ελευθερίας⁵⁸.

Ε. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δεν είναι λίγες οι άλλοτε κερδοφόρες επιχειρήσεις που οδηγήθηκαν σε οικονομικό αδιέξοδο λόγω της πανευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης. Τα κράτη επικεντρώθηκαν να αναζητούν μέτρα που θα αναβιώσουν και θα εξυγιάνουν τις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι η διατήρησή τους σε λειτουργία κρίθηκε απαραίτητη για να ανακάμψουν οικονομικά και να αναπτυχθεί η απασχόληση⁵⁹. Το σύγχρονο δίκαιο περί αφερεγγυότητας τείνει να υιοθετεί προληπτικές λύσεις. Διαπιστώνεται πλέον αποδέσμευση από την παραδοσιακή προσέγγιση του να τίθεται η επιχείρηση υπό εκκαθάριση και να ρευστοποιούνται τα περιουσιακά στοιχεία του χρεώστη, και έτσι να ικανοποιούνται οι πιστωτές, και παρατηρείται η τάση να ευνοούνται οι προσεγγίσεις που έχουν ως στόχο να ανακάμψει η επιχείρηση ή τουλάχιστον να διασωθούν τμήματα που είναι ακόμη βιώσιμα. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται να διατηρούνται θέσεις εργασίας ή τουλάχιστον να μειώνονται αυτές δραματικά. Τόσο η διαδικασία εξυγίανσης, όσο και η καταργηθείσα σήμερα διαδικασία ειδικής διαχείρισης, αποτελούν ρυθμίσεις αποτελεσματικές για να διασωθούν και να διατηρηθούν οι επιχειρήσεις, αντί για να υπαχθούν σε διαδικασία πτώχευσης, και εξασφαλίζουν ταυτοχρόνως να ικανοποιηθούν οι δανειστές συλλογικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Η νομοθετική αρτιότητα ωστόσο, δεν εγγυάται πάντοτε και την ορθή εφαρμογή των διαδικασιών στην πράξη. Στην πλειοψηφία των αιτήσεων επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, η διαδικασία αντιμετωπιζόταν από τους πιστωτές καταχρηστικά και παρελκυστικά, με αποτέλεσμα να καταστρατηγείται ο σκοπός του θεσμού, αφού χρησιμοποιείτο ως ένα μέσο για την καθυστέρηση των προσπαθειών των δανειστών να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους, και όχι ως ένα μέσο για να αναδιαρθρωθούν οι

---

⁵⁸ Π. Παναγιώτου, «Συμφωνίες αναδιάρθρωσης χρεών για διάσωση της επιχείρησης στην προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και ειδικής εκκαθαριστικής διαχείρισης», ΝοΒ 2018, σελ. 169, 187.

⁵⁹ https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/50636/MELETH%20SEV_PTOXEYTIKOS.pdf.

επιχειρήσεις τους, με εκμετάλλευση του νομικού πλαισίου, με το οποίο παρέχεται αυτοδίκαιη αναστολή εφόσον υποβληθεί αίτηση επικύρωσης, αλλά και των προληπτικών μέτρων που προβλέπονται, είτε πριν τη συμφωνία, είτε μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης⁶⁰.

Καθώς λοιπόν εύλογα παρεχόταν η δυνατότητα για να αναστέλλονται οι διώξεις από τους δανειστές για περιορισμένο χρόνο, παρατηρήθηκε ότι οι ευνοϊκές αυτές διατάξεις καταστρατηγούνταν από κακόπιστους, πτωχευμένους χρεώστες, και συνεπώς η διαδικασία μετατρεπόταν σε μηχανισμό για να αναστέλλονται οι πληρωμές, παρά ως ένα μέσο βελτίωσης της οικονομικής θέσης των βιώσιμων επιχειρήσεων. Με τις διαδοχικές αναβολές και ματαιώσεις της συζήτησης της αίτησης εκκίνησης της διαδικασίας, σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη διατήρηση των προληπτικών μέτρων, πολλοί χρεώστες πετύχαιναν να κρατούν τους δανειστές τους ομήρους και την ίδια την επιχείρηση στάσιμη. Και το ίδιο χρονικό διάστημα οι οφειλέτες αυτοί είχαν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε καταδολιευτικές ενέργειες και ελάχιστες φορές κατέληγαν σε επίτευξη συμφωνίας εξυγίανσης⁶¹.

Αντίστοιχα, η ειδική διαχείριση χρησιμοποιείτο, όχι για να συνεχιστεί και να διασωθεί η επιχείρηση χωρίς τον φορέα της, απαλλαγμένη από τα χρέη της, αφού θα ικανοποιούνταν οι δανειστές, αλλά για να μεταβληθεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς της επιχείρησης με πρωτοβουλία του πιστωτή – χρηματοδοτικού φορέα.

Ο νομοθέτης θα πρέπει να μεταθέσει την ευθύνη για την αντιμετώπιση του ζητήματος της καταχρηστικής υπαγωγής στις διαδικασίες αυτές στον εφαρμοστή του δικαίου. Πέραν τούτου όμως, είναι απαραίτητο να καλλιεργηθεί η νοοτροπία διάσωσης των επιχειρήσεων. Δηλαδή, η επιτυχία των θεσμών και τα θετικά τους αποτελέσματα στις επιχειρήσεις και την εθνική οικονομία, καθώς αφορούν στο να διατηρούνται, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, λειτουργικές οι υφιστάμενες επιχειρήσεις, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το αν οι συμμετέχοντες στη διαδικασία, δανειστές και επιχειρηματίες, πράγματι την επιθυμούν.

---

⁶⁰ Αιτιολογική έκθεση Ν. 4446/2016.

⁶¹ Δ. Αυγητίδης, Διαδικασία εξυγίανσης: μια προσωρινή αποτίμηση, Δίκαιο επιχειρήσεων και εταιρειών, τεύχος 4/2014, σελ. 291 επ.

ΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Αυγητίδης Δημήτριος, Εξυγίανση επιχειρήσεων μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών, 2011, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Αυγητίδης Δημήτριος, Διαδικασία εξυγίανσης: μια προσωρινή αποτίμηση, Δίκαιο επιχειρήσεων και Εταιρειών (ΔΕΕ), τεύχος 4/2014
- Κοτσίρης Λάμπρος, Πτωχευτικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 10^η έκδοση, 2017.
- Μιχαλόπουλος Γεώργιος, Προπτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας του ΠτΚ, 2013, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Παϊζης Αθανάσιος, Η πιθανότητα αφερεγγυότητας ως προϋπόθεση υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης – Μία πρώτη ερμηνευτική προσέγγιση, ΔΕΕ 2016, σελ. 8 επ.
- Παναγιώτου Παναγιώτης, Συμφωνίες αναδιάρθρωσης χρεών για διάσωση της επιχείρησης στην προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και ειδικής εκκαθαριστικής διαχείρισης, ΝοΒ 2018, σελ. 169 επ.
- Περάκης Ευάγγελος, Πτωχευτικό Δίκαιο, 3^η έκδοση, 2017, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ρόκας Αλέξανδρος, Προπτωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.
- Ρόκας Νικόλαος, Μεταρρυθμιστικές τάσεις στο Πτωχευτικό Δίκαιο ενόψει και της οικονομικής κρίσης, ΕΕμπΔ 2010, σελ. 269 επ.
- Σωτηρόπουλος Γεώργιος, Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», ΧρΙΔ 2008, σελ. 289 επ.
- Ψυχομάνης Σπυρίδων, Πτωχευτικό Δίκαιο και Δίκαιο ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (2019), Η' έκδοση αναθεωρημένη με βάση

νεότερους νόμους μέχρι και το ν. 4605/2019, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

- Ψυχομάνης Σπυρίδων, Πτωχευτικό Δίκαιο (με βάση το Ν. 4738/2020), 9^η έκδοση (2021), Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Χριστοπούλου – Καραφλού Χριστίνα, Η σημερινή φυσιογνωμία της διαδικασίας εξυγίανσης: Η κυριαρχία του «pre – pack», Πρακτικά του 27^{ου} Συνεδρίου Ελλήνων Εμπορικών «Οι πρόσφατες εξελίξεις του εμπορικού δικαίου», αδημ.
- Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου, 2016, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σύσταση της Επιτροπής της 12^{ης} Μαρτίου 2014 για μια νέα προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα (2014/135/ΕΕ).
- Αιτιολογική έκθεση Ν. 4446/16 στο σχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη – Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη αδήλωτων εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις».
- Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου Ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας».
- Ν. 4738/2020 (ΦΕΚ Α΄ 207/27-10-2020), Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις.
- Ν. 4307/2014 (ΦΕΚ Α΄ 246/15-11-2014), Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο α) της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση - Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις, οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, για το σκοπό της εκτέλεσής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΜΕΡΟΣ Α) β) της Απόφασης -Πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση

- Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις που προβλέπουν την αναστολή εκτέλεσης της ποινής ή απόλυση υπό όρους, με σκοπό την επιτήρηση των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΜΕΡΟΣ Β'), γ) της Απόφασης-Πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περιμέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (ΜΕΡΟΣ Γ') και άλλες διατάξεις.

- Οδηγία (ΕΕ) 2019/1023 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουνίου 2019 περί πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση, την απαλλαγή από τα χρέη και τις ανικανότητες ή την έκπτωση οφειλετών, καθώς και περί μέτρων βελτίωσης των διαδικασιών αυτών, και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 (Οδηγία για την αναδιάρθρωση και την αφερεγγυότητα).
- Υπουργική Απόφαση Αριθ. 26400 ΕΞ 2021 ΦΕΚ 865/Β/5-3-2021, Καθορισμός του ελάχιστου περιεχομένου της προβλεπόμενης στο άρθρο 48 του ν. 4738/2020 (Α' 207) έκθεσης του εμπειρογνώμονα καθώς και των διαδικασιών που πρέπει να τηρήσει για την κατάρτιση της έκθεσής του.

Z. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/50636/MELETH%20SEV_PTOXEY_TIKOS.pdf

H. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- ΜΠρΑμαλ 57/2014, ΕλλΔνη 2015, σελ. 536 επ.
- ΜΠρΑθ 1612/2017, ΕΕμπΔ 2017, σελ. 656 επ.

- ΠΠρΑθ 861/2011, ΕΕμπΔ 2011, σελ. 689 επ.
- ΠΠρΒερ 15/2015, ΔΕΕ 2016, σελ. 806 επ.
- ΕφΑθ 6093/1994, ΕΕμπΔ 1996, σελ. 392 επ.
- ΕφΑθ 7602/2004, ΔΕΕ 2005, σελ. 178 επ.
- ΟλΑπ 1/2000, ΔΕΕ 2000, σελ. 408 επ.